

Gmina Czerniejewo
h o r y z o n t m o ż l i w o ś c i

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo

na lata 2014 - 2020

**„Życie to raj,
do którego klucze są
w naszych rękach”**

Fiodor Dostojewski

Spis treści

1. Wstęp	6
2. Akty prawne związane z pomocą społeczną	14
3. Charakterystyka gminy Czarniejewo	16
3.1. Położenie administracyjne.....	16
3.2. Sytuacja demograficzna	17
3.3. Bezrobocie.....	18
3.4. Gospodarka	21
3.5. Mieszkalnictwo	21
3.6. Szkolnictwo i edukacja przedszkolna	22
3.7. Organizacje pozarządowe	24
3.8. Ochrona zdrowia.....	25
3.9. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy oraz alkoholizmowi.....	26
4. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Czarniejewo	32
4.1. Problemy społeczne zdiagnozowane na terenie gminy Czarniejewo	32
4.2. Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych, na podstawie badań ankietowych.....	35
5. Podsumowanie realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009 – 2013	45
6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią pomocy społecznej w gminie Czarniejewo.....	51
7. Cele strategiczne projektowanych zmian w zakresie pomocy społecznej.....	57
8. Kierunki działań niezbędnych do osiągnięcia projektowanych zmian w zakresie polityki społecznej	58
9. Określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych	67
10. Harmonogram realizacji Strategii	75
11. Wskaźniki realizacji Strategii	77

1. Wstęp

Pomoc społeczna w Polsce jest udzielana na podstawie Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.)

Pomoc społeczna ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Generalnie pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W zakresie pomocy społecznej podejmowane są działania zmierzające przede wszystkim do życiowego usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc społeczna w Polsce polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Część zadań z zakresu pomocy społecznej realizowana jest w tzw. sposób bierny i polega na wypłacaniu świadczeń pozwalających na zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Inne to działania aktywizujące, pozwalające na pomoc rodzinom i osobom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej na powrót do społeczności. Efektem takich działań jest takie usamodzielnienie się rodziny lub osoby, które pozwoli jej na samodzielne funkcjonowanie bez permanentnego wsparcia.

Z punktu widzenia głównego celu udzielania pomocy społecznej, szczególnie pożądane są działania aktywizujące.

W szczególności są to działania w formie pracy socjalnej, która stanowi niezwykle istotne narzędzie pomocowe.

Do działań aktywizujących można zaliczyć także przedsięwzięcia realizowane przez organizacje pozarządowe oraz placówki edukacyjne i wyspecjalizowane instytucje np. Powiatowe Urzędy Pracy.

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej spoczywa głównie na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, w zakresie ustalonym ustawą.

Gmina nie może odmówić pomocy osobie potrzebującej, mimo istniejącego obowiązku osób fizycznych lub osób prawnych do zaspokajania jej niezbędnych potrzeb życiowych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej, gmina realizuje samodzielnie. Część zadań może zlecić jednak organizacjom pozarządowym, czyli osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, posiadającym zdolność prawną, w tym fundacjom i stowarzyszeniom, organizacjom kościelnym i wyznaniowym (gwarantujących wolność sumienia i wyznania), nie działających w celu osiągnięcia zysku i niebędących jednostkami sektora finansów publicznych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej mogą być zlecone np. stowarzyszeniom jednostek samorządu terytorialnego oraz spółdzielniom socjalnym, czyli tzw. przedsiębiorstwom społecznym.

Spółdzielnia socjalna, to podmiot polskiego prawa łączący cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej.

Członkami spółdzielni socjalnej muszą być co najmniej w 50% osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, czyli między innymi: bezrobotni, niepełnosprawni, uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub środków odurzających po zakończeniu leczenia.

Ustawowo celem spółdzielni jest powrót do uregulowanego życia społecznego i aktywności na rynku pracy jej członków. Spółdzielnia socjalna, jako rodzaj spółdzielni pracy, opiera się na zasadzie osobistego świadczenia pracy przez jej członków.

Przy czym zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej nie może obejmować ustalania uprawnień do świadczeń, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych, opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, wypłaty świadczeń pieniężnych. Zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej odbywa się po uprzednim przeprowadzeniu konkursu ofert.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego, innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu.

Osoba lub rodzina może zgłosić się o przyznanie pomocy do ośrodka pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej w postaci decyzji administracyjnej. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Zadania realizowane przez gminy można określić jako zadania własne oraz zadania własne o charakterze obowiązkowym.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy zaliczyć:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy zaliczyć:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę :

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 15 oraz art. 53a ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 16b Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 poz. 182 z późn. zm.) **gmina opracowuje strategię rozwiązywania problemów społecznych.**

Strategia ta powinna zawierać w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian,
- określenie kierunków niezbędnych działań,
- określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- określenie wskaźników realizacji działań.

Przystępując do tworzenia Strategii, warto zastanowić się nad tym czym jest Strategia i do czego będzie tak naprawdę służyła.

Definicji i podejść do tworzenia Strategii jest wiele. Jedna z definicji mówi, że Strategia jest to przemyślany plan działań w jakiejś dziedzinie. Jest to definicja dość uniwersalna i dla potrzeb niniejszej Strategii, będziemy z niej korzystali.

Czym będzie więc Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czarniejewo? W jaki sposób należy ją tworzyć, realizować, monitorować i korygować, tak żeby jak najlepiej wykorzystać posiadane zasoby z zakresu pomocy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy Czarniejewo?

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czarniejewo będzie przede wszystkim narzędziem pomagającym władzom samorządowym rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców gminy. Problemy te zostaną określone w diagnozie sytuacji społecznej.

Będzie to dokument, który dzięki wskazaniu dogłębnej, prognozy zmian, celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań, wskazaniu sposobu ich realizacji, określeniu ram finansowych oraz przyjęciu wskaźników monitorowania, pozwoli w pełni wykorzystać posiadane przez samorząd gminy oraz organizacje pozarządowe zasoby z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej. Będzie to także dokument, który na podstawie obowiązującej ustawy o pomocy społecznej, jest wymagany od samorządu gminnego.

Niniejsza Strategia rozwiązywania problemów społecznych będzie także kontynuacją Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czarniejevo na lata 2009 – 2013, która była nie tylko na bieżąco realizowana, ale także monitorowana i analizowana.

Tworząc Strategię rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czarniejevo należy pamiętać, że ani forma, ani też treść takiego dokumentu nie jest i nie może być zupełnie dowolna.

Strategia musi być bowiem nie tylko zgodna z wymogami ustawy o pomocy społecznej, ale także musi być osadzona w obowiązujących realiach i uregulowaniach prawnych, w jakich gmina jest zobowiązana realizować zadania z zakresu pomocy społecznej.

Przygotowując Strategię rozwiązywania problemów społecznych w gminie, należy także pamiętać o zmianach w ustawie o pomocy społecznej jakie planuje wprowadzić Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Chodzi przede wszystkim o rozwój działań profilaktycznych i wczesnej interwencji. Celem tych zmian ma być skuteczniejsze zapobieganie negatywnym zjawiskom, takim jak długoletnie uzależnienie od różnego rodzaju świadczeń, które czasami dotyczą nawet kilku pokoleń jednej rodziny.

W projekcie zmian ośrodki pomocy społecznej mają zamienić się w centra pomocy i usług socjalnych. Ideą nowych uregulowań prawnych ma być rozdzielenie pracy socjalnej i prowadzenia postępowań administracyjnych. Zakłada się między innymi włączenie do systemu pomocy społecznej prywatnych agencji usług socjalnych, którym gminy będą mogły zlecać świadczenie usług interwencyjnych, profilaktycznych i aktywizacyjnych. Przy czym praca socjalna miała by być wyłącznie zarezerwowana dla pracowników zatrudnionych w centrach pomocy i usług socjalnych.

Nowe podejście do kwestii pomocy społecznej jest jak najbardziej słuszne. Osoba, która znalazła się w trudnej sytuacji, powinna zostać jak najszybciej aktywizowana. Im dłużej pozostaje klientem pomocy społecznej, w szczególności im dłużej korzysta ze środków wypłacanych w postaci zasiłku, tym trudniej pomóc jej w usamodzielnieniu się.

W aktualnie przygotowywanej strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo przyjęto wzorem poprzedniej Strategii (na lata 2009 – 2013) następujące zasady:

- **zasada pomocniczości** – najpierw pomagasz sobie sam, potem liczysz na pomoc rodziny, następnie społeczności lokalnej (organizacje pozarządowe, samorząd), a na końcu państwa; Państwo pojawia się dopiero wtedy, gdy działania na „niższych szczeblach” okazały się niewystarczające;
- **zasada efektów odłożonych w czasie** – należy pamiętać, że większość podejmowanych działań przez człowieka przynosi efekty w pewnej perspektywie czasu; brak efektów (w możliwie bliskiej perspektywie) często wywołuje rozgoryczenie, niepokój, pretensje, odruchy protestu, buntu, a w ekstremalnych sytuacjach nawet rozruchy; wszystkim podmiotom Strategii należy w szczególności zwracać uwagę na zasadę efektów odłożonych w czasie; nie należy efektów realizacji działań spodziewać się w bliskiej perspektywie czasu;
- **zasada szerokiego zasięgu skutków, inaczej zasada promieniowania efektów** – należy pamiętać, że każde działanie może w większym lub mniejszym stopniu oddziaływać na otoczenie, którego dotyczy; w szczególności należy realizować te działania, których oddziaływanie jest stosunkowo największe;
- **zasada akceptacji społecznej** - jeżeli działania władz budzą pozytywne emocje społeczne, (np. organizowanie wakacji dla dzieci czy rozgrywek sportowych), efekt jest szybki; jeśli władza lokalna musi zabiegać o akceptację swoich przedsięwzięć, wówczas należy przygotować plan, który powinien zawierać:
 - wyjaśnienie celu podjętego działania;
 - jawność wszelkich poczynań;
 - poparcie uznanych autorytetów w środowisku;
 - akcję informacyjną poprzedzającą decyzje;
 - zaangażowanie do realizacji celu jak największej liczby osób i instytucji;
 - obserwowanie, wskazywanie i podkreślanie pierwszych sukcesów i wspólne ich świętowanie, ujawnianie trudności i ewentualnych niepowodzeń;
- **zasada kontroli społecznej** - każda zbiorowość lokalna rozwija własny system „miar”, ocen, nakazów i zakazów, sankcji, a także uznania; trzeba brać to pod uwagę przygotowując strategię; ponadto należy mieć na uwadze, że to, co jedni oceniają jako sukces, inni mogą ocenić jako porażkę;

- **zasada aktywności, zaangażowania społecznego**, polega na włączaniu w lokalne życie społeczne jak największej grupy mieszkańców; problemów społecznych nie można rozwiązywać tylko w ramach grup, których one dotyczą;
- **zasada kompleksowości i sprzężenia zwrotnego** – zmiany dokonane w jednym obszarze życia zawsze powodują zmiany w innych jego dziedzinach; przykładem może być ciąg skutków: brak wykształcenia – brak pracy – brak dochodu – zasiłek – utrata poczucia wartości – niechęć do otoczenia – obniżenie poziomu życia, konflikty z rodziną – przestępczość, alkoholizm; takie „ciągi” zdarzeń to częste schematy biografii podopiecznych ośrodków pomocy społecznej; Strategia powinna niewątpliwie ingerować w takie łańcuchy zależności;
- **zasada pozornego altruizmu** - pomagamy tzw. osobom wykluczonym w interesie osób niewykluczonych.

Mając powyższe na uwadze oraz zdając sobie sprawę, że Strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwoli w możliwie systematyczny i długofalowy sposób rozwiązywać najtrudniejsze problemy społeczne występujące na terenie gminy Czerniejewo oraz w jej najbliższym otoczeniu, gmina Czerniejewo postanowiła przystąpić do przygotowania odpowiedniego dokumentu, Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020.

2. Akty prawne związane z pomocą społeczną

Pomoc społeczna w Polsce jest regulowana szeregiem aktów prawnych. Wśród nich do najważniejszych, które powinny być brane pod uwagę w gminie można zaliczyć:

- Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2013 r., poz. 182, tekst jednolity),
- Ustawa z 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. z 2005 r., Nr 267, poz. 2259 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013, poz. 1456 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013, poz. 1442 tekst jednolity),

- Ustawa z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012, poz. 1228 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 29 listopada 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005, Nr 180, poz. 1493 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 21 marca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013, poz. 966 tekst jednolity),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 7 października 2005 r. w sprawie progu interwencji socjalnej (Dz. U. z 27 października 2005 r., Nr 211, poz. 1762),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2009 roku, w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012, poz. 823),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz. U. z dnia 18 marca 2005 r., Nr 43, poz. 418),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z dnia 30 września 2005 r., Nr 189, poz. 1598, zm. Dz.U. z 2006r., Nr 134, poz. 943),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. z 2010 r. Nr 238, poz. 1586),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (DZ.U. z 2012 r. poz. 719),
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych (DZ.U. z 2012 r. poz. 305).
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012, poz. 964),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 8 czerwca 2012r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego ((Dz. U. z 2012, poz. 712),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. z 22 listopada 2010 r., Nr 218, poz. 1439),

- **Ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r., o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych** (Dz. U. z dnia 29 grudnia 2006 r., Nr 251, poz. 1844),
- **Rozporządzenie Ministra Pracy Polityki Społecznej z dnia 29 lipca 2009 r. w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie noclegowni i domów dla bezdomnych** (Dz. U. z 2013, poz. 1277),
- **Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej** (Dz. U. z 2013 poz. 982 tekst jednolity),
- **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym** (Dz. U. z 2011, Nr 43, poz. 225, tekst jednolity),
- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 kwietnia 2012 r. w sprawie wzoru formularza zgłoszenia do rejestru klubów integracji społecznej** (Dz. U. z 2012, poz. 513),
- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych** (Dz. U. z dnia 5 czerwca 2006 r., nr 94, poz. 651),
- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego** (Dz. U. z 2011, Nr 231, poz. 1375, tekst jednolity),

3. Charakterystyka gminy Czarniejevo

3.1. Położenie administracyjne

Miasto i Gmina Czarniejevo znajduje się w granicach administracyjnych województwa wielkopolskiego i powiatu gnieźnieńskiego.

Miasto Czarniejevo położone jest w odległości 15 km na południowy-zachód od Gniezna, 12 km na północny-zachód od Wrześni, 45 km na wschód od Poznania, 8 km na północny-wschód od Nekli, przez którą przebiega droga krajowa A2 (Poznań-Warszawa).

Gmina Czarniejevo ma obecnie także dogodną komunikację z trasą szybkiego ruchu S5, poprzez węzeł w miejscowości Wierzyce. Czarniejevo od węzła dzieli zaledwie 9 km, a od najdalej wysuniętej na zachód miejscowości (Lipki), tylko niecałe 5 km. Do najbliższej stacji kolejowej z miejscowości Czarniejevo jest około 4,5 km.

Gmina Czarniejewo jest skomunikowana ze stolicą powiatu, Gnieznom, przez PKS i GPKS. Mieszkańcy gminy Czarniejewo mają także dobre połączenie za pośrednictwem komunikacji publicznej z Wrześnią i Poznaniem.

Na wschodzie gmina graniczy z gminą Niechanowo, od północy graniczy z gminą Gniezno, a od zachodu z gminą Łubowo. Od południa gmina Czarniejewo graniczy z gminą Pobiedziska w powiecie poznańskim oraz gminami Nekla i Września w powiecie wrzesińskim.

W skład gminy wchodzi 25 wsi: Brzózki, Bure, Czeluścin, Czarniejewo, Daniele, Gębarzewko, Gębarzewo, Głożyna, Golimowo, Goraniec, Goranin, Graby, Karw, Kąpiel, Kosmowo, Kosowo, Linery, Lipki, Nidom, Pakszyn, Pakszynek, Pawłowo, Rakowo, Szczytniki Czarniejewskie, Żydowo, w tym 15 sołectw: Czeluścin, Gębarzewo, Goraniec, Goranin, Graby, Kąpiel, Kosmowo, Kosowo, Nidom, Pakszyn, Pakszynek, Pawłowo, Rakowo, Szczytniki Czarniejewskie, Żydowo i miasto Czarniejewo.

Obszar gminy liczy 112 km², co daje jej siódme pod względem wielkości miejsce w powiecie gnieźnieńskim i 126 w województwie wielkopolskim.

Należy stwierdzić, że zarówno położenie, jak i skomunikowanie gminy Czarniejewo stanowi jej mocną stronę, która nie tylko sprzyja rozwojowi ale także stanowi szansę dla mieszkańców gminy do podejmowania aktywności zarobkowej (praca lub własna działalność gospodarcza).

3.2. Sytuacja demograficzna

Według danych wynikających z ewidencji ludności, w gminie Czarniejewo są zameldowane 7172 osoby, jest to o 2,9% więcej niż podczas tworzenia poprzedniej Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czarniejewo w roku 2008.

Analiza ruchu naturalnego wykazuje liczbę żywych urodzeń na poziomie 89,3 (średnia za ostatnie 3 lata), w tym 77 żywych urodzeń w roku 2010, 84 w roku 2011 oraz 107 w roku 2012.

Analiza zgonów ogółem wykazuje liczbę 59,3 zgonów rocznie (średnia za ostatnie 3 lata), w tym 52 zgony w 2010, 54 zgony w 2011 oraz 72 zgony w roku 2012.

Średni przyrost naturalny za ostatnie trzy lata wynosi 30 osób. Podczas tworzenia poprzedniej Strategii średni przyrost naturalny z trzech lat nie przekroczył 10 osób.

Analiza struktury ludności według grup wieku wskazuje, iż najliczniejszą grupę wiekową stanowi ludność w wieku 30 – 31 i 25 – 29 (odpowiednio: 627 i 622 osób). Sześć lat temu największą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 20-24 i 25-29 roku życia (odpowiednio: 658 i 646 osób). Najmniej liczną grupę wiekową stanowią osoby powyżej 85 roku życia (93 osoby).

Z punktu widzenia istotnych procesów demograficznych warto zauważyć, że kolejnymi pod względem liczebności są grupy 35 – 39 (591), 55 – 59 (553) i 50 – 54 (508) oraz 60 – 64 (464).

Oznacza to, że mimo przesunięcia wieku emerytalnego w najbliższych latach, liczba osób wchodząca w wiek poprodukcyjny będzie sukcesywnie się zmniejszała.

Liczba osób po 70 roku życia wynosi 417 i stanowi blisko 6% populacji, natomiast liczba dzieci do 4 roku życia wynosi 364, co stanowi 5% populacji ludności gminy Czarniejevo.

Liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym do 14 roku życia wynosi 825 osób, co stanowi 11,5% populacji ludności gminy Czarniejevo.

Jeszcze dziesięć lat temu stanowiły one 12,4% a dwadzieścia lat temu 17,4%. Oznacza to, że poprzez mniejszą liczbę urodzeń, liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym będzie się zmniejszała, co będzie stanowiło istotne wyzwanie dla władz gminy pod kątem kosztów organizacji działań edukacyjnych. Z kolei będzie wzrastała liczba osób starszych, którym należałoby zapewnić działania aktywizujące, żeby jak najdłużej przedłużyć ich samodzielne funkcjonowanie w społeczeństwie. Warto zauważyć, że przez sześć ostatnich lat nie zmniejszyła się liczba ludności gminy Czarniejevo, co świadczy o tym, że mieszkanie na terenie gminy jest postrzegane pozytywnie. Ma ona więc potencjał rozwojowy i szanse na adaptację osób chwilowo przeżywających problemy w obszarze społecznym na aktywizację i usamodzielnienie się.

3.3. Bezrobocie

Bezrobocie jest najczęstszą przyczyną wypłaty zasiłków stanowiących wsparcie w ramach pomocy społecznej w gminie Czarniejevo.

Na koniec 2013 roku w gminie Czarny Bór było zarejestrowanych 354 bezrobotnych w tym 182 kobiety i 172 mężczyzn. Osób w wieku do 25 roku życia było 80, a osób powyżej 50 roku życia było 81. Osoby długotrwale bezrobotne, czyli osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres 12 miesięcy w okresie dwóch ostatnich lat (z wyłączeniem okresów odbywania staży i przygotowania zawodowego dorosłych) to aż 162 osoby. Stanowiły one więc blisko 50% wszystkich bezrobotnych. Jest to zjawisko niepokojące, gdyż osoby długotrwale bezrobotne są najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. Wśród bezrobotnych jest także 20 osób niepełnosprawnych. Tylko 10 bezrobotnych na koniec 2013 roku podjęło pracę.

Dla porównania, na koniec 2012 roku w gminie Czarny Bór było zarejestrowanych 368 osób, w tym 189 kobiet i 179 mężczyzn.

Osób w wieku do 25 roku życia było 96, a osób powyżej 50 roku życia było 81. Osoby długotrwale bezrobotne, to 145 osób. Wśród bezrobotnych były także 22 osoby niepełnosprawne. Tylko 23 bezrobotnych na koniec 2013 roku podjęło pracę.

Na koniec 2011, w gminie Czarny Bór było zarejestrowanych 297 osób, w tym 167 kobiet i 130 mężczyzn. Osób w wieku do 25 roku życia było 74, a osób powyżej 50 roku życia było 75. Osób długotrwale bezrobotnych było 135. Wśród bezrobotnych było także 20 osób niepełnosprawnych. Tylko 16 bezrobotnych na koniec 2011 roku podjęło pracę.

Oznacza to, że w gminie Czarny Bór z roku na rok rośnie liczba długotrwale bezrobotnych. Ze 135 osób długotrwale bezrobotnych na koniec roku 2011, poprzez 145 na koniec roku 2012, liczba ta na koniec roku 2013 osiągnęła 162 osoby. Z roku na rok rośnie także liczba osób pobierających zasiłki w ramach pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2010 roku było to 114 osób, w roku 2011 - 126 osób, natomiast w roku 2012 - 129 osób.

Zarówno tendencje, jak i ewentualne skutki takiej sytuacji są bardzo groźne, gdyż osoby długotrwale bezrobotne szczególnie trudno „wyrwać” z bezrobocia.

Szansą na zmianę niekorzystnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych w gminie Czarny Bór stanowią planowane zmiany w nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Nowelizacja zakłada między innymi podział bezrobotnych szukających zatrudnienia w urzędach pracy na trzy grupy. W pierwszej grupie mają znaleźć się bezrobotni aktywni, którzy nie potrzebują specjalistycznej pomocy, a jedynie przedstawienia oferty pracy. W drugiej grupie mają znaleźć się bezrobotni wymagający wsparcia, którzy będą korzystali ze wszystkich usług i instrumentów rynku pracy, jakie oferują powiatowe urzędy pracy. W trzeciej grupie znajdują się bezrobotni oddaleni od rynku pracy – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i te, które z własnego wyboru nie są zainteresowane podjęciem pracy lub uchylają się od legalnego zatrudnienia.

Obsługę trzeciej, najtrudniejszej grupy bezrobotnych, powiatowe urzędy pracy powierzą prywatnym agencjom zatrudnienia. Bezrobotni z tej grupy będą też kierowani do Programu Aktywizacja i Integracja (PAI), które powiatowe urzędy pracy będą realizować z ośrodkami pomocy społecznej.

Bezrobotny, który bez uzasadnionej przyczyny odmówi uczestnictwa lub z własnej winy przerwie udział w działaniach realizowanych w ramach PAI, zostanie pozbawiony statusu bezrobotnego. Tak samo będzie w przypadku osób, które odmówią przypisania do konkretnego profilu.

Niezwykłe pozytywnie na zmniejszenie bezrobocia na terenie gminy Czarniejewo może wpłynąć budowa fabryki VW we Wrześni. Będzie ona ósmą już fabryką koncernu w Polsce do końca 2016 r., będzie produkowała nową wersję dużego dostawczego samochodu VW Crafter.

Nowa fabryka ma produkować 70 tys. samochodów rocznie i zatrudniać na początek ponad 2,3 tysiąca osób. Budowa nowej fabryki VW ma być inwestycją 25 lecia w Wielkopolsce, a jej koszt budowy sięgnie 800 mln euro. Zwiększy się zapotrzebowanie na pracowników nie tylko w fabryce VW, ale także w firmach kooperujących.

Podsumowując kwestie bezrobocia na terenie gminy Czarniejewo, konieczne jest wykorzystanie planowanych zmian w zakresie pomocy społecznej oraz aktywizacji osób bezrobotnych i włączenie się służb pomocy społecznej z terenu gminy Czarniejewo w bardziej aktywne rozwiązywanie problemów bezrobocia, w szczególności długotrwałego bezrobocia.

3.4. Gospodarka

Na terenie gminy Czarniejewo w systemie REGON jest zarejestrowanych na dzień 31 stycznia 2014 roku 631 podmiotów gospodarczych. W porównaniu z rokiem 2008 (557), jest to wzrost liczby podmiotów gospodarczych o 13,2%, co stanowi szansę na zmniejszanie się obszaru ubóstwa, biedy i wykluczenia. Stanowi to także dowód na to, że gmina Czarniejewo stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej.

Wśród 631 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON, 263 to podmioty zarejestrowane na terenie miasta a 368 poza miastem. Można wyróżnić 58 spółek, w tym 21 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i 29 spółek cywilnych, 5 spółdzielni i 478 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Na terenie gminy funkcjonuje 346 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie Czarniejewo wynosi poniżej dziesięciu ha. Jedynie Gospodarstwo Rolno – Hodowlane Żydowo Spółka z o.o., wywodzi się z dawnych Państwowych Gospodarstw Rolnych. Komórki organizacyjno - wykonawcze Spółki stanowią: Zakład Rolny Jelitowo, Zakład Rolny Malczewo, Zakład Rolny Żydowo, Stado Ogierów Gniezno, Zakład Rolny Czarniejewo.

Spółka realizuje swoje zadania na obszarze 4 935,40 ha w tym UR 4 687,40 ha przy średnim wskaźniku bonitacji 1,25. Ponadto posiada ogółem 2 529 sztuk bydła w tym krów mlecznych 969 szt. oraz owiec ogółem 297 szt. w tym matek 179 szt. konie 43 szt. ogierów i 4 szt. wałachów. To niezwykle istotna informacja, gdyż gospodarstwo to jest w dobrej kondycji i na terenie gminy Czarniejewo nie występują trudne pod względem społecznym obszary popegeerowskie.

3.5. Mieszkalnictwo

Na obszarze gminy Czarniejewo znajduje się ogółem 1230 lokali mieszkalnych, w tym 394 na terenie miejskim i 836 na terenie wiejskim. W tym w zasobach gminy jest 99 lokali mieszkalnych i 5 lokali socjalnych, czyli lokali przeznaczonych dla osób bezdomnych, eksmitowanych lub osób ubogich nie mogących utrzymać mieszkania samodzielnie.

Należy zaznaczyć, że gmina ma obowiązek dostarczenia lokalu socjalnego niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku eksmisyjnego, w którym orzeczono o uprawnieniu eksmitowanych do takiego lokalu. Jeżeli tego nie uczyni, wówczas odpowiada ona za szkodę wyrządzoną właścicielowi nieruchomości. Roszczenie właściciela nieruchomości sprowadza się do utraconego czynszu najmu oraz ponoszonych kosztów eksploatacyjnych.

Konieczność posiadania więc w zasobach mieszkaniowych gminy Czerniejewo dodatkowego lokalu lub lokali socjalnych powinno być monitorowane w zależności od sytuacji mieszkańców zagrożonych ewentualną eksmisją, osób nie mogących utrzymać mieszkania samodzielnie oraz osób bezdomnych, które chciałyby „wyrwać” się z bezdomności.

Obecnie całe zapotrzebowanie na mieszkania socjalne jest zaspokojone. Pięć osób oczekuje na przydział mieszkania z zasobów komunalnych. W przeciągu ostatnich trzech lat liczba mieszkań w zasobach komunalnych oraz liczba lokali socjalnych praktycznie nie uległa zmianie. W związku z tym zaspokojenie zapotrzebowania na mieszkania komunalne stanowi istotne wyzwanie dla władz gminy Czerniejewo.

W mieszkaniach komunalnych (95) zamieszkuje 284 osoby. Liczba ta nieznacznie się zmniejszyła. W pięciu mieszkaniach socjalnych zamieszkuje 17 osób i liczba ta w ciągu ostatnich 3 lat nie uległa zmianie.

Na terenie gminy nie występują mieszkania chronione, czyli lokale mieszkalne, mające zapewnić osobom w nim zamieszkującym przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

3.6. Szkolnictwo i edukacja przedszkolna

Na terenie gminy Czerniejewo funkcjonują dwa zespoły szkół publicznych:

- Zespół Szkół Publicznych w Czerniejewie, obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum,
- Zespół Szkół Publicznych w Żydowie, obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum.

W Zespole Szkół Publicznych w Czerniejewie uczy się 334 uczniów, w tym w gimnazjum 112 osób, natomiast w Zespole Szkół Publicznych w Żydowie uczy się 374 uczniów w tym w gimnazjum 112 osób. Szkoły te są dobrze wyposażone. W pierwszej uczniowie mogą korzystać z 55 komputerów a w drugiej z 42 komputerów.

Szkoły prowadzą pomoc edukacyjną. W ZSP w Czarniejewie korzysta z tej pomocy 193 uczniów ze szkoły podstawowej i 85 uczniów gimnazjum. W ZSP w Żydowie z pomocy edukacyjnej korzysta 100 uczniów ze szkoły podstawowej i 50 uczniów gimnazjum.

Na terenie Zespołu Szkół Publicznych w Żydowie pomocą edukacyjną zajmuje się Społeczny Ośrodek Pomocy Uczniom w Nauce "KOALA" powołany w październiku roku szkolnego 2003/2004 z inicjatywy dyrektora ZSP w Żydowie Lidii Szczęsnej. Ośrodek udziela pomocy w odrabianiu lekcji, uzupełnieniu i rozszerzaniu wiedzy oraz nadrabianiu ewentualnych zaległości. Ta działalność to swego rodzaju korepetycje z bardzo istotną zaletą - zajęcia są całkowicie bezpłatne, więc uczniowie nie ponoszą żadnych kosztów.

Uczniowie mają więc doskonałą szansę na nadrobienie ewentualnych braków edukacyjnych. Daje im to większą szansę na kontynuowanie nauki w wybranej przez siebie szkole ponadgimnazjalnej.

ZSP w Żydowie działania wspierające edukację uczniów realizował między innymi w ramach projektów: „Wieża Babel”, „Potrafię więcej” i „Zagrajmy o sukces”. Natomiast ZSP w Czarniejewie realizował projekty: „Zagrajmy o sukces”, „Zrozumieć Świat”, „Zajęcia pozalekcyjne – kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty”, „Pozwolić uczniom myśleć”, „Postaw na Czarniejewo”. Gmina uczestniczyła także w programie „Uczeń na wsi”, którego celem było wyrównywanie szans edukacyjnych niepełnosprawnych uczniów.

Uczniowie obu szkół zostali objęci wsparciem w postaci wyprawek szkolnych. Korzystało z nich 33 uczniów z ZSP w Żydowie i 45 uczniów z ZSP w Czarniejewie.

W obu szkołach działają dobrze wyposażone biblioteki. Ponadto w Czarniejewie działa ogólnie dostępna biblioteka, z której rocznie korzysta ponad 1150 wypożyczających. W Żydowie działa natomiast filia biblioteki publicznej.

Obie szkoły posiadają sale gimnastyczne, boiska oraz wyposażone stołówki i kuchnie. Możliwe jest więc prowadzenie akcji dożywiania uczniów (46 uczniów z ZSP w Żydowie, która się zmniejsza) oraz organizowanie prawidłowych i niezwykle istotnych procesów żywienia uczniów.

Można podsumować, że uczniowie na terenie gminy Czarniejewo mają dobry dostęp do edukacji, który nie ogranicza ich rozwoju i daje szansę na odpowiedni rozwój.

Na terenie gminy funkcjonują także dwa przedszkola:

- przedszkole „Wróblek Elemelek” w Czarniejewie, do którego uczęszcza 127 dzieci w wieku od 3 do 6 lat.
- przedszkole w Żydowie, do którego uczęszcza 127 dzieci w wieku od 3 do 6 lat.

Ponadto dzieci do końca września 2013 mogły korzystać z pobytu w Świetlicach Środowiskowych w Żydowie i w Czarniejewie. Celem działalności tych świetlic jest organizacja czasu wolnego oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz działaniami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Z działalności świetlic korzysta średnio 70 osób rocznie.

Od 1 października 2013 dzieci mogą korzystać z Placówki Wsparcia Dziennego w Czarniejewie z filią w Żydowie. W ramach placówki działają trzy świetlice, świetlica dla dzieci w wieku przedszkolnym w Czarniejewie, świetlica popołudniowa w Czarniejewie dla dzieci w wieku szkolnym i młodzieży, świetlica popołudniowa w Żydowie dla dzieci w wieku szkolnym i młodzieży. Placówka zapewnia dzieciom w szczególności organizację czasu wolnego, stałą pracę z rodziną dziecka, pracę wychowawczą i socjalną w celu kształtowania postaw społecznie pożądanых i pomoc w prawidłowym rozwoju osobowości, nabywanie umiejętności społecznych, koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu, kształtowanie prawidłowych kontaktów dziecka z jego rodziną i środowiskiem, pomoc socjalną w celu zapewnienia wychowankom jednego posiłku dziennie (obiadu), zajęcia korekcyjne i kompensacyjne. Średnio co roku z placówki korzysta 36 dzieci.

Można powiedzieć, że dzieci z terenu gminy Czarniejewo, szczególnie dzieci z rodzin dotkniętych problemami alkoholizmu, przemocy w rodzinie i biedy, mogą korzystać z zajęć dodatkowych wyrównujących szanse edukacyjne oraz zapewniających profesjonalne wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych, dających szansę na „wyrwanie” się z problemowego kręgu.

3.7. Organizacje pozarządowe

Na terenie gminy Czarniejewo działa 10 organizacji pozarządowych. Wśród nich można wyróżnić:

- Stowarzyszenie „Pelikan”, Żydowo,

- Stowarzyszenie Integracyjno-Rehabilitacyjne RAZEM, Czarniejewo
- Towarzystwo Przyjaciół Żydowa, Żydowo,
- Koło Czarniejewo Oddziału Gniezno Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego, Czarniejewo,
- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży w Pawłowie, Pawłowo,
- Czarniejewskie Koło Kobiet Aktywnych w Nidomiu, Nidom,
- Stowarzyszenie Oświatowe „ONUPHRIUS” w Czarniejewie, Czarniejewo,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Czarniejewie, Czarniejewo,
- Klub Sportowy FARA PELIKAN, Żydowo,
- Ludowy Klub Sportowy Czarni Czarniejewo, Czarniejewo.

Organizacje te w sposób istotny wpływają na jakość życia mieszkańców gminy Czarniejewo, organizując działania edukacyjne, rekreacyjne i aktywizujące społeczność lokalną. Organizacje te przyczyniają się w istotny sposób do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy Czarniejewo.

Stowarzyszenie Oświatowe „ONUPHRIUS” w Czarniejewie wraz z Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Czarniejewie w ramach projektu „Akademia Życia” zorganizowało popołudniowe przedszkole. W/w stowarzyszenie realizowało projekt edukacji finansowej, pt. „Zaplanuj swoją przyszłość”.

Stowarzyszenie „Pelikan” w Żydowie zorganizowało między innymi program profilaktyczny: obóz narciarsko – językowy – „Narciarze na językach” oraz akcję letniego wypoczynku. Dzieci pochodziły z rodzin z problemami alkoholowymi.

3.8.Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Czarniejewo działają 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej NZOZ prowadzone są przez Przychodnię Zespołu Lekarza Rodzinnego „NOVAMED” Poradnia Lekarza Rodzinnego w Czarniejewie i Poradnia Lekarza Rodzinnego w Żydowie.

Mieszkańcy gminy mają także dogodny dostęp do opieki medycznej zlokalizowanej w Gnieźnie.

Na terenie gminy znajdują się 3 apteki: Apteka „Zdrówko” w Żydowie oraz apteki „NATURA” i „SŁONECZNA” w Czarniejewie.

Mieszkańcy gminy Czarniejewo mają więc dość dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, zlokalizowanej w Gnieźnie.

3.9. Pomoc społeczna i przeciwdziałanie przemocy oraz alkoholizmowi

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarniejewie na realizację zadań własnych pozyskiwał środki:

- w 2012 r.: **337.094,00 zł**, w tym **dotacja wojewody – 208.891,00 zł** (92.063,00 zł – zasiłki stałe, 5.528,00 zł składki zdrowotne, 34.380,00 zł – dożywianie, 76.920,00 zł – zasiłki okresowe); **środki finansowe z budżetu gminy: 128.203,00 zł**;
- w 2011 r.: **303.145,50 zł**, w tym **dotacja wojewody – 177.774,00 zł** (57.358,00 zł – zasiłki stałe, 5.528,00 zł składki zdrowotne, 34.861,00 zł – dożywianie, 80.027,00 zł – zasiłki okresowe); **środki finansowe z budżetu gminy: 125.371,50 zł**;
- w 2010 r.: **287.008,00 zł**, w tym **dotacja wojewody – 178.592,00 zł** (71.007,00 zł – zasiłki stałe, 5.407,00 zł składki zdrowotne, 26.981,00 zł – dożywianie, 75.197,00 zł – zasiłki okresowe); **środki finansowe z budżetu gminy: 108.416,00 zł**;

W ramach działalności Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wydano:

- w roku 2012, **wydano 992 decyzje administracyjne**, liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie wyniosła 493,
- w roku 2011, **wydano 887 decyzji administracyjnych**, liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie wyniosła 506,
- w roku 2010, **wydano 896 decyzji administracyjnych**, liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie wyniosła 302.

Z pomocy M-GOPS korzystało w 2011 roku **299 rodzin**, w tym **5 rodzin** z powodu problemów uzależnień. W 2010 roku z pomocy M-GOPS korzystały **302 rodziny**, w tym **3 rodziny** z powodu problemów uzależnień. W 2012 roku z pomocy M-GOPS korzystało **280 rodzin**, w tym **5 rodzin** z powodu problemów uzależnień.

M-GOPS udzielił pomocy w 2012 roku w postaci świadczeń pieniężnych - **280** osobom, świadczeń porady - **210** osobom. W 2010 roku M-GOPS udzielił pomocy w postaci świadczeń pieniężnych – 302 osobom, świadczeń porady – 220 osobom. W 2011 roku M-GOPS udzielił pomocy w postaci świadczeń pieniężnych – 299 osobom, świadczeń porady – 215 osobom.

Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej było w 2010 roku:

- ubóstwo – **1** osoba
- bezrobocie – **114** osób
- niepełnosprawność – **49** osób
- bezradność opiekuńczo - wychowawcza – **39** osób
- długotrwała i ciężka choroba – **28** osób
- alkoholizm – **5** osób
- osoby dotknięte klęską żywiołową – **0** osób
- inne – **41** osób

Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej było w 2011 roku:

- ubóstwo – **1** osoba
- bezrobocie – **126** osób
- niepełnosprawność – **45** osób
- bezradność opiekuńczo - wychowawcza – **39** osób
- długotrwała i ciężka choroba – **21** osób
- alkoholizm – **5** osób
- osoby dotknięte klęską żywiołową – **0** osób
- inne – **37** osób

Głównymi powodami przyznania pomocy społecznej w 2012 roku:

- ubóstwo – **2** osoby
- bezrobocie – **129** osób
- niepełnosprawność – **54** osoby
- długotrwała i ciężka choroba – **27** osób
- bezradność opiekuńczo - wychowawcza – **32** osoby

- alkoholizm – 5 osób
- osoby dotknięte klęską żywiołową – 0 osób
- inne – 32 osoby

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie udzielał pomocy w postaci:

- **Zasiłek stały**, który przysługuje:
 - pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
 - pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.
- **Zasiłek okresowy**, który przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:
 - osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
 - rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.
- **Zasiłek celowy**, to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.
- **Specjalny zasiłek celowy**, to świadczenie, które może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium ustawowe - w wysokości nie przekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Świadczenie to nie podlega zwrotowi.

- **Pomoc w formie skierowania i umieszczenia w domu pomocy społecznej**, która przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.
- **Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej**, która jest interdyscyplinarną działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom, bez względu na posiadany dochód, realizowana jest w środowisku zamieszkania osoby, rodziny, jest dostosowana do specyficznych, rozeznaczonych potrzeb osoby, rodziny, środowiska lokalnego. W roku 2012, udzielono pomoc w postaci pracy socjalnej 95 rodzinom, w roku 2011, 98 rodzinom a w 2010, 105 rodzinom.

Na terenie gminy Czarniejevo w Czarniejewie i w Żydowie działał i w dalszym ciągu funkcjonuje **Punkt Konsultacyjno – Informacyjny**, którego działalność była skierowana do osób i rodzin z problemem alkoholowym. Zadaniem takiego punktu, była wstępna diagnoza problemów, poradnictwo dla rodzin osób uzależnionych, motywowanie do leczenia zarówno uzależnionych jak i współuzależnionych, wsparcie uzależnionych podejmujących leczenie, poradnictwo dla osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, kierowanie do poradni leczenia odwykowego, prowadzenie działalności informacyjnej dotyczącej uzależnienia, współuzależnienia, udostępnienie materiałów dotyczących problemów alkoholowych (odbiorcy: klienci punktu, pacjenci placówek leczenia odwykowego), współpraca z placówkami świadczącymi pomoc psychologiczną, psychiatryczną, terapeutyczną, prawną itp., prowadzenie spotkań indywidualnych dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA), informowanie o miejscach spotkań grup samopomocowych np. AA.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego w 2010 roku – 10, w tym 6 rodzin z problemem alkoholowym. W 2011 roku z pomocy Punktu korzystało 8 rodzin, w tym 6 rodzin z problemem alkoholowym. W 2012 roku z pomocy Punktu korzystało 12 rodzin, w tym 4 rodziny z problemem alkoholowym.

W Punkcie dyżury pełnili:

1. terapeuta uzależnień, pracownik socjalny, policjant,
2. psycholog, pedagog, pielęgniarka środowiskowa.

W gminie Czerniejewo działa jedna grupa Anonimowych Alkoholików.

W szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych uczestniczyli pracownicy M-GOPS, świetlic oraz członkowie GKRPA:

2010 rok – odbyło się 6 szkoleń,

2011 rok – odbyło się 7 szkoleń,

2012 rok – odbyło się 8 szkoleń.

Na terenie gminy Czerniejewo działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która stawia sobie za zadanie przeciwdziałanie alkoholizmowi i rozwiązywanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2012 przedstawiała się następująco:

- odbyło się **11** ogólnych posiedzeń (12 posiedzeń w 2010 roku, 11 posiedzeń w roku 2011),
- przeprowadzono **36** rozmów (42 rozmowy w 2010 roku, 38 rozmów w 2011 roku)
- przeprowadzono **17** kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych (18 kontroli w 2010 roku, 16 kontroli w 2011 roku),

W 2011 roku wydano **55** postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **10** dotyczących jednorazowych zezwoleń oraz **45** dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

W 2012 roku wydano **43** postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym **11** dotyczących jednorazowych zezwoleń, **32** dotyczące zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.

W gminie Czerniejewo realizowany jest, przyjmowany corocznie uchwałą Rady Miasta i Gminy Czerniejewo, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych. Określa on cele ogólne i szczegółowe, zasady finansowania oraz realizatorów poszczególnych działań.

Szansą dla osób korzystających z pomocy społecznej jest Centrum Aktywności Społecznej LARGO. To część Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie. Działalność LARGO jest formą i strukturą bliska działalności istniejących ośrodków wsparcia. Celem działalności centrum jest współpraca i współdziałania z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej.

Podstawowe zadania, Centrum Aktywności Społecznej Largo, to:

- podejmowanie działań służących reintegracji społecznej i zawodowej grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- podejmowanie działań wspierających osoby i rodziny w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania,
- umożliwienie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom społecznym, jednostkom organizacyjnym pomocy społecznej, związkom wyznaniowym,
- podejmowanie działań animujących powstawanie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom, rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Na terenie gminy Czarniejewo działa Rada ds. Seniorów, która stanowi dla Burmistrza Miasta i Gminy Czarniejewo funkcję doradczą – opiniującą w sprawach dotyczących jakości życia osób w wieku starszym. Rada ds. Seniorów nie tylko doradza ale także inicjuje wiele cennych integracyjnych przedsięwzięć, które należałoby w najbliższych latach kontynuować.

Podsumowując działania z zakresu pomocy społecznej realizowane w gminie Czarniejewo należy uznać je za realizowane zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi.

Nie zwiększająca się istotnie liczba osób i rodzin objęta pomocą z zakresu pomocy społecznej świadczy, że działania realizowane przez M-GOPS są skuteczne i wyposażają osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji społecznej w podstawowe środki do funkcjonowania.

Niemniej jednak należy również odnotować, że konieczne są dalsze działania, prowadzące do usamodzielnienia, czyli uniezależnienia się od pomocy społecznej, zarówno poszczególnych osób, jak i całych rodzin. Służyć temu ma opracowanie, a następnie realizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych.

4. Diagnoza sytuacji społecznej w gminie Czerniejewo

Diagnozę sytuacji społecznej dokonano na podstawie Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych, przygotowaną w 2012 roku, przez Studio Diagnozy i Profilaktyki z Krakowa oraz danych analitycznych dostarczonych przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie, a także danych statystycznych udostępnianych przez GUS.

4.1 Problemy społeczne zdiagnozowane na terenie gminy Czerniejewo

Biorąc pod uwagę zakres i powody udzielania pomocy przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerniejewie, należy uznać, że na terenie gminy występują następujące negatywne zjawiska, przyczyniające się do występowania problemów społecznych: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo – wychowawcza, długotrwała i ciężka choroba, alkoholizm.

Niewątpliwie najczęściej występującą przyczyną problemów społecznych jest bezrobocie. Dotyka ono z roku na rok większej grupy osób. W roku 2010 było zarejestrowanych 282 osoby, w tym 162 kobiety i 120 mężczyzn, w roku 2011 było zarejestrowanych 297 osób, w tym 167 kobiet i 130 mężczyzn, w roku 2012 było zarejestrowanych 368 osób, w tym 189 kobiet i 179 mężczyzn.

Wzrost bezrobocia przełożył się na zwiększenie liczby osób objętych świadczeniami z zakresu pomocy społecznej z powodu bezrobocia. W 2010 roku udzielono pomocy społecznej z powodu bezrobocia 114 osobom, w roku 2011 - 126 osobom, a w 2012 – 129 osobom.

Świadczy to o tym, że bezrobocie to istotny problem w aspekcie udzielania pomocy społecznej, w rozwiązywaniu którego powinna włączyć się gmina Czerniejewo.

Szczególnie istotna będzie współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Gnieźnie oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi aktywizującymi osoby bezrobotne poprzez pomoc w poszukiwaniu pracy lub pomoc w uruchomieniu własnego biznesu.

Kolejnym problemem, powodującym konieczność udzielenia pomocy społecznej jest nadużywanie alkoholu.

W związku z nadużywaniem alkoholu w roku 2012:

- złożono do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 2 wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe (w roku 2010 złożono 2 wnioski, a w 2011, złożono 3 wnioski),
- 21 osób prowadziło pojazdy na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (26 osób w roku 2010, 28 osób w 2011 roku),
- 7 osób prowadziło pojazdy na drodze publicznej po użyciu alkoholu (5 osób w 2010 roku, 4 osób w 2011 roku),
- 2 przypadki podejmowania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu (0 przypadków w 2010 roku, 2 przypadki w 2011 roku),
- 60 przypadków zakłócania porządku publicznego (51 przypadków w 2010 roku, 58 przypadków w 2011 roku),
- 4 wypadki pod wpływem alkoholu (2 wypadki w 2010 roku, 1 wypadek w 2012 roku),
- przestępstwa kryminalne ogółem – 113 przestępstw (105 przestępstw w 2010 roku, 120 przestępstw w 2011 roku),
- czyny karalne popełnione przez nieletnich – 7 (6 czynów w 2010 roku, 8 czynów w roku 2011),
- 27 osób zatrzymanych do wytrzeźwienia (27 osób w 2010 roku, 32 osób w 2011 roku).

Innym czynnikiem generującym problemy społeczne jest przemoc domowa. W 2010 roku miały miejsce 3 interwencje, które dotyczyły przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła 3 kobiety. Sprawcami przemocy w rodzinie było 3 mężczyzn. Dwóch sprawców przemocy było pod wpływem alkoholu. Podczas interwencji obecnych było 3 dzieci.

W 2011 roku miały miejsce 2 interwencje, które dotyczyły przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła 3 osoby, w tym 2 kobiety i **jednego** małoletniego do 13 roku życia.

Sprawcami przemocy było 2 mężczyzn. **Jeden** sprawca przemocy był pod wpływem alkoholu. Podczas interwencji obecne było **jedno** dziecko.

W 2012 roku miały miejsce 2 interwencje, które dotyczyły przemocy w rodzinie. Przemoc dotknęła 2 kobiety. Sprawcami przemocy były 2 osoby, w tym kobieta i mężczyzna. Jeden sprawca (mężczyzna) przemocy domowej był pod wpływem alkoholu. Podczas interwencji obecnych było 2 dzieci.

Powodem problemów społecznych jest także fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną, w roku 2010 – 19 zdarzeń, w roku 2011 – 22 zdarzenia, w roku 2012 – 16 zdarzeń.

Należy stwierdzić, że przemoc w rodzinie oraz psychiczne i fizyczne znęcanie się nad rodziną stanowi poważny problem. Szczególnie istotna jest wczesna diagnostyka ww. problemów, nie tylko w środowiskach podwyższonego ryzyka.

Często bowiem z przemocą i znęcaniem się nad rodziną mamy do czynienia nie tylko w rodzinach ubogich, z problemami alkoholowymi, czy też w inny sposób dysfunkcyjnymi. Problemy przemocy i znęcania często zamykają się w czterech ścianach i stają się tajemnicą tych, których dotyczą. Dlatego też ujawnione wyżej statystyki wcale nie muszą odpowiadać rzeczywistości. Dlatego też niezwykle istotne jest stworzenie przyjaznej i ogólnie dostępnej platformy, która umożliwi ujawnianie informacji o przypadkach przemocy w rodzinie oraz fizycznego i psychicznego znęcania się.

Ważne jest także prowadzenie działań profilaktycznych i informacyjnych, żeby uświadomić lokalnej społeczności czym jest przemoc i znęcanie się nad rodziną i jak powinno się na takie sytuacje reagować.

Mając na uwadze, że najlepszym rozwiązaniem problemów jest przeciwdziałanie ich występowaniu, M-GOPS w Czarniejewie prowadzi działania profilaktyczne dla dzieci i młodzieży.

W gminie Czarniejevo działały do 30 września 2013 r. trzy świetlice, w których zatrudnionych było trzech wychowawców. Z zajęć organizowanych w świetlicach korzystało 60 dzieci, w tym 30 dzieci z rodzin alkoholowych. Od 1 października 2013 r. prowadzona jest Placówka Wsparcia Dziennego w Czarniejewie z filią w Żydowie.

W gminie organizowane są różne działania profilaktyczne dla młodzieży – „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Postaw na rodzinę”, sztafeta trzeźwości oraz konkurs wiedzy

o HIV/AIDS. W 2010 roku w zajęciach uczestniczyło 100 uczniów, 10 nauczycieli oraz 15 rodziców. W 2011 roku w zajęciach uczestniczyło 400 uczniów, 30 nauczycieli oraz 30 rodziców. W 2012 roku w zajęciach uczestniczyło 200 uczniów, 10 nauczycieli oraz 10 rodziców.

W gminie Czarniejewo organizowane są półkolonie z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym. W roku 2010 na półkolonie uczęszczało 90 osób, w 2011 roku – 30 osób. Ponadto zorganizowane zostały programy i oddziaływania profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych (dyskoteki, ogniska, pokazy filmów), w których w 2010 roku uczestniczyło 100 osób, w 2011 roku – 60 osób, zaś w 2012 roku – 30 osób. W gminie organizowane są pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W 2010 roku w tego typu zajęciach uczestniczyło 60 osób, w 2011 roku – 60 osób, zaś w 2012 roku – 45 osób.

Podsumowując należy stwierdzić, że na terenie gminy Czarniejewo występują problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, jednak władze lokalne dobrze radzą sobie z ich rozwiązywaniem.

Konieczne jest jednak podjęcie działań zmierzających do stworzenia warunków pozwalających na łatwiejsze i pełniejsze ujawnienie przypadków przemocy w rodzinie oraz przypadków fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną.

Niezwykle ważne jest to, że dzięki instytucjom pomocowym oraz ich sprawnemu funkcjonowaniu osoby zagrożone uzależnieniem oraz ich rodziny mają możliwość uzyskania wsparcia i pomocy.

4.2 Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych, na podstawie badań ankietowych

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych miała na celu zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W badaniu dorosłych osób uwzględnione zostały takie obszary, jak bezrobocie i wykluczenie społeczne, spożywanie alkoholu i zagrożenia z tym związane, używanie narkotyków, przemoc domowa, hazard. W badaniu młodych mieszkańców uwzględnione zostały takie obszary, jak spożywanie alkoholu, palenie tytoniu, używanie narkotyków oraz dopalaczy, przemoc rówieśnicza oraz domowa, hazard oraz zachowania seksualne. Badaniem zostali objęci ponadto pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych.

W ramach diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych przeprowadzono ankietę wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz wśród młodzieży. W badaniu wzięło udział 101 osób (60 kobiet i 41 mężczyzn).

Wśród najpoważniejszych problemów społecznych w gminie Czarniejevo, zdaniem respondentów, na pierwszym miejscu znajduje się bezrobocie. 54,1% badanych mieszkańców uważa, że brak pracy stanowi bardzo poważny, zaś 34,7% ankietowanych określa go jako poważny problem społeczny.

Pokrywa się to z faktycznym powodem wypłacania świadczeń z pomocy społecznej. Na kolejnym miejscu znajduje się zubożenie społeczne, alkoholizm oraz kryzys rodzinny. Nieco mniej poważnymi problemami społecznymi są, w ocenie respondentów, problemy mieszkaniowe, zanieczyszczenie środowiska oraz kryzys norm moralnych.

Ponad połowa badanych mieszkańców gminy Czarniejevo wskazuje na osoby starsze oraz rodziny wielodzietne, jako grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym. Na kolejnym miejscu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym znalazły się osoby niepełnosprawne, osoby uzależnione, a także osoby samotnie wychowujące dzieci. Badani wskazywali ponadto na osoby bez wykształcenia, jako osoby zagrożone wykluczeniem.

Osoby, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, według badanych mieszkańców gminy Czarniejevo, najczęściej mogą liczyć na pomoc swoich krewnych i ośrodka pomocy społecznej. 15,8% respondentów jest przekonana, że pomoc można uzyskać w Kościele/Caritasie. 18,8% badanych wskazuje na organizacje społeczne, a 5,9% badanych wskazuje na sąsiadów.

Znamienne jest, że stosunkowo niewiele osób dostrzega możliwość zastosowania pomocy sąsiedzkiej, tzw. samopomocy. Być może wynika to z braku wiedzy, jak pomóc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji. Możliwe, że pytane osoby nie wiedzą, jak pomóc osobom potrzebującym, w sposób nie uwłaczający ich godności.

Konieczne należy więc podjąć działania zmieniające podejście społeczności lokalnej do pomocy sąsiedzkiej i samopomocy, a także działania promujące takie postawy.

W ramach badania ankietowego, określono wiedzę respondentów na temat prowadzonych lokalnie działań, które mają na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu od alkoholu i narkotyków.

Zaledwie 21,9% badanych mieszkańców gminy Czarniejevo deklaruje, że posiada wiedzę na temat prowadzonych lokalnie działań, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniom od alkoholu oraz narkotyków. Taką wiedzę posiada 22,4% badanych kobiet oraz 21,1% badanych mężczyzn. Wśród działań prowadzonych w gminie Czarniejevo, respondenci wymieniają klub anonimowych alkoholików oraz profilaktykę w szkołach.

Nasuwa się więc wniosek, że prowadzone lokalnie działania, których celem jest przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniom od alkoholu i narkotyków powinny być zdecydowanie bardziej nagłośnione. Po pierwsze żeby zwiększyć świadomość prowadzenia takich działań, po drugie żeby uświadomić występowanie takiego problemu i działać profilaktycznie.

Należy pamiętać bowiem o tym, że problemów określonej grupy osób w myśl zasady aktywności - zaangażowania społecznego nie powinno się rozwiązywać nie tylko w ramach tej grupy. Wręcz przeciwnie. W rozwiązywanie problemów powinno włączyć się jak największą grupę osób spoza grupy problemowej.

Generalnie przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem z jakim spotykają się respondenci. Przeważają zdecydowanie osoby, które nie znają takich osób (80,6%) w porównaniu do osób, które znają osoby doświadczające przemocy (19,4%). Rodziny, w których występuje przemoc fizyczna zna 21,1% badanych kobiet oraz 17,1% badanych mężczyzn.

Wynika z tego, że liczba osób ankietowanych w rodzinie, jest znacznie większa niż faktycznie zdiagnozowana skala problemu.

Oznacza to, że konieczne jest podjęcie działań mających na celu skuteczniejsze diagnozowanie przypadków przemocy w rodzinie.

Respondenci wiedzą, gdzie należy się zgłosić, do kogo udać, jeśli mają wiadomość o osobie, która jest ofiarą przemocy. 72,2% badanych posiada taką wiedzę, pozostałe 27,8% należałoby poddać edukacji w tej kwestii. Badani mężczyźni rzadziej (61,5%) niż badane kobiety (79,3%) deklarują, że posiadają taką wiedzę.

Mimo tego, że respondenci wiedzą, gdzie należy zgłaszać przypadki przemocy w rodzinie, nie czynią tego, patrząc chociażby na faktycznie ujawnione przypadki.

Rozpowszechnione w gminie Czarniejewo jest palenie papierosów. W grupie uczniów szkół podstawowych wyniosło 13%, a szkołach gimnazjalnych – 55%.

1,3% uczniów szkół podstawowych oraz 3,7% gimnazjalistów przynajmniej raz w życiu użyło narkotyku.

Żaden z badanych uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych nie miał kontaktu z dopalaczami.

Najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi jest alkohol. Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 10 lat – uczniowie szkół podstawowych, 13 lat – gimnazjaliści.

Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii spożywania alkoholu, w szkołach podstawowych, wśród uczniów przynajęcych się do wypicia alkoholu, zdarzało się to częściej badanym chłopcom (27,8%) niż badanym dziewczynkom (16,3%). W gimnazjum przynajmniej raz w życiu piło alkohol mniej badanych dziewczynek (70,6%) niż badanych chłopców (80%).

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu uczniowie szkół podstawowych podawali chęć zaimponowania, obawę przed odrzuceniem oraz presję rówieśniczą. Uczniowie ze starszej grupy wiekowej jako powód sięgania po alkohol wskazywali najczęściej na okazje towarzyskie, takie jak urodziny, wizyty w pubie bądź dyskotecę.

Wśród uczniów szkoły podstawowej, 12% ankietowanych uznało zakup alkoholu za czynność bardzo łatwą bądź raczej łatwą, podobnej odpowiedzi udzieliło znacznie więcej gimnazjalistów – 43,9%. Łatwy dostęp do alkoholu dla osób niepełnoletnich jest sprzeczny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 1982 r., wyraźnie zabraniającej sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.

Połowa (50%) gimnazjalistów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem, spożywała alkohol okazjonalnie (kilka razy w roku), 17,2% gimnazjalistów – kilka razy w miesiącu, 15,5% gimnazjalistów – średnio raz w miesiącu, 1,7% uczniów – więcej niż raz w tygodniu, 1,7% uczniów – prawie codziennie, a kolejnych 13,8% uczniów z tej grupy wiekowej spróbowało alkoholu tylko raz w życiu.

W gminie Czerniejewo można dostrzec problem ze spożywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież poniżej osiemnastego roku życia. Szczególnie istotne jest to, że spożycie alkoholu odbywa się z powodu zaimponowania innym, obawy przed odrzuceniem, czy też presji rówieśniczej.

Konieczne jest więc budowanie wśród dzieci i młodzieży postaw pozwalających im odmówić picia alkoholu podczas spotkań towarzyskich. Mimo, że to trudne i wbrew trendom, które można dostrzec w naszym otoczeniu, działania skierowane na budowanie i zmianę postaw jest niezwykle istotne.

Średni wiek dzieci i młodzieży, w którym sięgnęli po pierwszego papierosa, to dla szkół podstawowych, wiek 11,25 lat, dla gimnazjum to 13,4 lat.

Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii palenia papierosów, w szkołach podstawowych wśród uczniów przyznających się do palenia zdarzało się to nieznacznie częściej badanym dziewczynom (14%) niż badanym chłopcom (11,8%).

W gimnazjum papierosy paliło znacznie mniej badanych chłopców (36,7%) niż badanych dziewczyn (66%). W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 8,9% uczniów szkół podstawowych i 20,8% gimnazjalistów.

20,8% uczniów szkoły podstawowej wskazało na możliwość dostępu do papierosów w sytuacji, gdy zakupi je inna osoba, a dla 28,6% uczniów zakup papierosów jest raczej łatwy lub bardzo łatwy. Odsetek uczniów, którzy oceniają zakup papierosów jako raczej łatwy lub bardzo łatwy, wzrasta w starszej grupie wiekowej (56,8% gimnazjalistów). Powinno to uświadamiać dorosłym, że młodzi ludzie mają stanowczo zbyt mało ograniczony dostęp do nikotyny, mimo iż prawo zabrania sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, można stwierdzić, że zjawisko zażywania narkotyków wśród uczniów w gminie Czerniejewo jest niewielkie.

Jeżeli chodzi o dostęp do narkotyków wśród dzieci i młodzieży uczącej się, na poziomie szkoły podstawowej, żaden z uczniów nie odpowiedział, że zakup narkotyków byłby dla nich łatwy. W gimnazjum, 11% uczniów deklaruje, że zakup narkotyków jest bardzo łatwy lub raczej łatwy. Ponad jedna trzecia uczniów szkół podstawowych oraz ponad jedna czwarta gimnazjalistów nie posiada wiedzy na ten temat.

Pozytywną informacją uzyskaną podczas badania są deklaracje większości uczniów, że nie sięgnęliby po narkotyki, nawet gdyby zdarzyła się ku temu okazja. W ten sposób odpowiadało 96,2% uczniów szkół podstawowych oraz 96,2% gimnazjalistów. Informacje te mogą świadczyć o dużej świadomości związanej ze szkodliwością narkotyków oraz konsekwencjami ich zażywania wśród uczniów.

Żaden uczeń szkoły podstawowej ani gimnazjalista nie odpowiedział twierdząco na pytanie o używanie dopalaczy przynajmniej raz w życiu. 1,3% uczniów szkół podstawowych i 4,9% gimnazjalistów przyznało, że użyliby dopalaczy, gdyby mieli okazję.

Ponad jedna czwarta uczniów szkół podstawowych nie posiada wiedzy na temat dostępności tych substancji w najbliższej okolicy. Dla 55,9% badanych z tej grupy wiekowej zakup dopalaczy jest bardzo trudny lub raczej trudny, zaś 6,5% badanych deklaruje, że jest to raczej łatwe lub bardzo łatwe zadanie. Wśród gimnazjalistów wyniki rozkładają się następująco: 40% gimnazjalistów nie posiada wiedzy na ten temat; dla kolejnych 28,8% badanych gimnazjalistów zakup dopalaczy oceniany jest jako bardzo trudny lub raczej trudny, zaś 13,7% gimnazjalistów ocenia to zadanie jako raczej łatwe bądź bardzo łatwe.

46,8% uczniów szkół podstawowych oraz 46,9% gimnazjalistów deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków. 28,9% uczniów szkół podstawowych oraz 60,5% gimnazjalistów uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol).

Analiza używania narkotyków i dopalaczy oraz analiza spożywania papierosów i alkoholu wskazuje jednoznacznie, że dzieci i młodzież w pierwszej kolejności sięgają po używki, które są im bardziej dostępne. Oznacza to, że skuteczne i zgodne z prawem ograniczenie dostępu do alkoholu i papierosów, powinno przyczynić się do zmniejszenia ich używania, zarówno przez dzieci, jak i przez młodzież.

Jeżeli chodzi o poczucie bezpieczeństwa na terenie szkoły, bezpiecznie lub raczej bezpiecznie w szkole czuje się 84% uczniów szkół podstawowych oraz 80,3% gimnazjalistów. Raczej niebezpiecznie lub bardzo niebezpiecznie czuje się w szkole 2,6% uczniów szkół podstawowych. Większość badanych uczniów w gminie Czerniejewo wydaje się czuć bezpiecznie w środowisku szkolnym.

W przypadku pytania o częstotliwość obserwowania zjawisk przemocy na terenie szkoły, na bardzo częsty i częsty kontakt z takimi sytuacjami wskazało 17,1% uczniów szkół podstawowych oraz 7,4% gimnazjalistów. Rezultaty te wskazują, że na terenie szkół przemoc jest zjawiskiem umiarkowanie rozpowszechnionym w gminie Czerniejewo. Jednocześnie warto dodać, że 13,2% uczniów szkół podstawowych oraz 1,3% gimnazjalistów deklaruje, że są w szkole uczniowie, których się boją.

W podsumowaniu badań przeprowadzonych przez Studio Diagnostyki i Profilaktyki z Krakowa, w gminie Czerniejewo można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników można również wskazać najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych, które należy uwzględnić przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo.

Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy Czerniejewo, na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych:

- Za najważniejszy problem w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali **bezrobocie, ubożenie społeczeństwa, alkoholizm**. Z pewnością w tej sferze są największe oczekiwania wobec władz, związane z podjęciem działań umożliwiających zwiększenie poziomu zatrudnienia oraz zwalczanie problemu alkoholizmu.
- Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk. Jednym z jego skutków jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. 44% badanych mieszkańców gminy Czerniejewo deklaruje, że doświadczyło w swoim życiu bezrobocia. Wynik ten jest zbliżony do wyniku badań ogólnopolskich.
- 13,4% badanych mieszkańców gminy Czerniejewo posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. **Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie wspierania osób bezrobotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.**
- Problem nadużywania alkoholu jest wymieniany jako jeden z najważniejszych problemów społecznych przez mieszkańców.

Ponad połowa badanych uważa alkohol za towar szczególny i postuluje za kontrolowaniem jego sprzedaży. 21,9% badanych mieszkańców posiada wiedzę o prowadzonych lokalnie działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. **Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie.**

- Stosunkowo niewielki wśród badanych mieszkańców gminy Czarniejewo jest problem narkotyków. Odsetek badanych mieszkańców, którzy próbowali narkotyków (3,2%), jest niższy od wyników analiz ogólnopolskich. Zdecydowana większość ankietowanych nie używa narkotyków.
- Problemem środowiskowym jest również przemoc. 19,4% ankietowanych przyznało, że zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy fizycznej, 28,1% badanych zna osobę ze swojego środowiska doświadczającą przemocy psychicznej. Ponadto 28,6% respondentów zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców czy opiekunów.

Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych:

- Spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest bardzo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Przyznało się do tego 21,5% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 74,1% badanych gimnazjalistów. Ponadto 22% badanych gimnazjalistów przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem.
- Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież coraz częściej wskazują na picie okazjonalne, chęć zaimponowania, obawę przed odrzuceniem lub presję rówieśników, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.
- Badania wykazały, że wielu badanych uczniów ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznało się 13% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 55% badanych gimnazjalistów. Niewielki natomiast odsetek badanych uczniów szkół podstawowych (1,3%) i gimnazjalistów (3,7%) użył przynajmniej raz w życiu narkotyku.

- Jednocześnie niepokojący jest stosunkowo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych.
- Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.
- Umiarkowanym problemem w gminie Czerniejewo są przypadki agresji i przemocy, z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Do znajomości osoby z otoczenia, która doświadcza przemocy ze strony rodziny lub otoczenia rówieśniczego, przyznaje się 19,7% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 16,5% badanych gimnazjalistów.
- Żaden uczeń szkoły podstawowej ani gimnazjalista nie użył dopalaczy. 1,3% uczniów szkół podstawowych i 4,9% gimnazjalistów przyznało, że użyłoby dopalaczy, gdyby mieli okazję.
- 24,3% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 30,6% badanych gimnazjalistów wzięło przynajmniej raz w życiu udział w konkursach organizowanych przez gazety, operatorów telefonicznych, w których wysyła się płatne smsy. 48% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 38,2% badanych gimnazjalistów przynajmniej raz w życiu zagrało na automatach.

Zdecydowanie mniej uczniów z obu grup wiekowych obstawiało zakłady bukmacherskie lub grało na pieniądze w Internecie.

Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych:

- Analiza postaw wychowawczych badanych mieszkańców gminy Czerniejewo wykazała, że w większości nie uznają specjalnych okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy. Te wyniki mogą być wskaźnikiem właściwych postaw rodzicielskich wobec wychowania młodych ludzi, w którym przemoc nie powinna mieć miejsca.

- Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.
- Pozytywnym zjawiskiem zaobserwowanym w badaniach jest duża wiedza mieszkańców na temat osób i instytucji, do których należy zgłosić się w przypadku stosowania przemocy. Prawie trzy czwarte badanych dorosłych mieszkańców (72,2%) deklarowało, że posiada wiedzę na ten temat.
- Zdecydowana większość badanych uczniów z obu grup wiekowych deklarowała, że zareagowałoby w sytuacji bycia świadkiem zachowania agresywnego, co jest pozytywnym zjawiskiem i pokazuje, że młodzi ludzie nie są obojętni wobec zjawiska agresji. 10,7% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 3,1% badanych gimnazjalistów deklarowało, że w sytuacji bycia świadkiem zachowania agresywnego nie zareaguje, natomiast 6% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 6,3% badanych gimnazjalistów deklarowało włączenie się do bójki.
- Większość badanych uczniów, podobnie jak w badaniach ogólnopolskich, dostrzega ryzyko szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. 46,8% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 46,9% badanych gimnazjalistów deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków. 28,9% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 60,5% badanych gimnazjalistów uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol).
- 96,2% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 96,2% badanych uczniów gimnazjum deklarowało, że nie sięgnęłoby po narkotyki, nawet gdyby nadarzyła się ku temu okazja. Świadczy to o dużej świadomości związanej ze szkodliwością substancji odurzających.
- Ponad połowa badanych uczniów szkół podstawowych oraz dwie trzecie badanych gimnazjalistów jest świadoma zagrożenia cyberprzemocą. Większość badanych uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów uznaje za niestosowne podawanie swoich danych osobowych przypadkowym osobom poznanym w Internecie. Zaledwie 6,8% badanych uczniów szkół podstawowych oraz 5,1% badanych gimnazjalistów doświadczyło cyberprzemocy.

Wnioski dotyczące badania punktów sprzedaży alkoholu na podstawie diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych:

- Wśród ankietowanych punktów sprzedaży, 88,2% badanych sprzedawców sprzeciwia się sprzedawaniu napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, pomimo to 35,3% badanych sprzedawców przyznało, że zdarza się im sprzedawać alkohol osobom nietrzeźwym. Takie postępowanie stoi w sprzeczności z artykułem 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, należy więc przywiązywać wagę do tego, aby artykuł ten był przestrzegany.
- Osoby spożywające alkohol są uznawane za zagrożenie, jednak na terenie punktów sprzedaży nie zdarzają się nieprzyjemne zajścia związane z piciem napojów alkoholowych.
- Ankieta wykazała, że stosunkowo dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych bądź papierosów. Badanie wskazuje, że w punktach sprzedaży badani sprzedawcy w większości nie sprzedają zakazanych substancji osobom niepełnoletnim i dobrze radzą sobie w sytuacji odmowy ich sprzedaży. Mimo tego dostęp niepełnoletnich do używek (papierosy i alkohol) jest zbyt łatwy, co powoduje, że pierwsze doświadczenia z nimi są zbyt łatwe.

5. Podsumowanie realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009 – 2013

Misją gminy Czarniejevo, wynikającą ze Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 - 2013, było udzielanie wsparcia osobom i rodzinom z różnych względów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której rozwiązanie wymaga współdziałania z M-GOPS i innymi jednostkami.

Wizja gminy Czarniejevo, w kontekście rozwiązywania problemów społecznych była: gmina aktywnie współpracująca w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych z osobami i rodzinami, a także z innymi podmiotami podległymi samorządowi gminnemu oraz organizacjami pozarządowymi.

Na podstawie analizy SWOT wyznaczono następujące obszary priorytetowe:

Priorytet I: Pomoc społeczna

Priorytet II: Edukacja

Priorytet III: Profilaktyka zdrowia i uzależnień

Priorytet IV: Integracja społeczna

Priorytet V: Rynek pracy

Dla każdego z tych priorytetów wyznaczono cele strategiczne, cele operacyjne i zadania oraz wskazano podmioty, które miały podjąć się ich realizacji.

Priorytet I Pomoc społeczna

Cel strategiczny: Dostosowana do potrzeb mieszkańców pomoc społeczna

Cele operacyjne i zadania:

1. Rodzina objęta działaniami wspomagającymi pełnienie jej funkcji społecznych, **zadanie:** Pomoc rodzinie.
2. Uzależnieni i osoby współuzależnione przywracani do społeczeństwa, **zadanie:** Programy dla osób uzależnionych i współuzależnionych obejmujące wsparcie terapeutyczne, psychologiczne i doradcze.
3. Skuteczne rozwiązywanie sytuacji kryzysowych związanych z przemocą w rodzinie, **zadanie:** Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego
4. Aktywna pomoc niepełnosprawnym i dotkniętym długotrwałą lub ciężką chorobą, **zadania:** Programy rehabilitacji, uruchomienie w ramach M-GOPS dodatkowej pomocy dla osób długotrwale lub ciężko chorych w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych; Placówka dziennego pobytu

Priorytet II: Edukacja

Cel strategiczny: Edukacja mieszkańców gminy zgodna z wymogami społeczeństwa informacyjnego

Cele operacyjne i zadania:

- Edukacja przedszkolna dostępna dla wszystkich dzieci, **zadanie:** Przedszkola
- Nowoczesna edukacja pozalekcyjna i pozaszkolna dzieci i młodzieży, **zadanie:** Programy zajęć pozalekcyjnych
- Edukacja dorosłych szansą na rynku pracy, **zadanie:** Projekty edukacyjne.

Priorytet III: Profilaktyka zdrowia i uzależnień

Cel strategiczny: Świadoma zdrowotnie społeczność lokalna

Cele operacyjne i zadania:

- Profilaktyka w szkołach, **zadanie:** Programy profilaktyczne

- Profilaktyka dorosłych, **zadanie:** Profilaktyka wśród mieszkańców

Priorytet IV: Integracja społeczna

Cel strategiczny: Zintegrowana społeczność lokalna

Cele operacyjne i zadania:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, **zadanie:** Projekty aktywizacji
- Organizacje pozarządowe, **zadania:** Promocja organizacji pozarządowych, Aktywizacja młodzieży
- Podnoszenie kwalifikacji kadr OPS, **zadanie:** Szkolenia i doradztwo dla pracowników OPS

Priorytet V: Rynek pracy

Cel strategiczny: Aktywni na rynku pracy mieszkańcy gminy

Cele operacyjne i zadania:

- Aktywizacja osób bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo i zagrożonych wykluczeniem społecznym, **zadanie:** Kontrakty socjalne
- Dostęp do wiedzy o rynku pracy, **zadanie:** Klub Pracy

Strategia rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo była realizowana w latach 2009 – 2013.

W ramach priorytetu I, Pomoc społeczna, cel strategiczny: Dostosowana do potrzeb mieszkańców pomoc społeczna, wykonano:

- Szkolny Zespół Interdyscyplinarny, „Pomoc Dziecku i Rodzinie”,
- Diagnozowanie uczniów pod kątem rozwojowym i psychologiczno - pedagogicznym realizowane przez ZSP w Żydowie oraz ZSP w Czerniejewie,
- Zespół Interdyscyplinarny, utworzony w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy ofiarom tej przemocy,
- Świetlice Socjoterapeutyczne, w Żydowie i w Czerniejewie do 30 września 2013 r.,
- Placówka Wsparcia Dziennego w Czerniejewie z filią w Żydowie od 1 października 2013 r. ,
- Zbiórki rzeczowe i finansowe prowadzone przez Szkolne Koło PCK przy Zespole Szkół Publicznych w Czerniejewie,
- Szkolenie z zakresu zapobiegania krzywdzeniu dzieci, organizowane przez Stowarzyszenie Oświatowe ONUPHRIUS,

- Punkt Konsultacyjno - Informacyjny dla osób uzależnionych i współuzależnionych,

W ramach priorytetu II, Edukacja, cel strategiczny: Edukacja mieszkańców gminy zgodna z wymogami społeczeństwa informacyjnego, wykonano:

- Projekt „Szachowe fascynacje”, realizowane przez Stowarzyszenie Pelikan w Żydowie, w ramach Programu Równać Szanse 2010, Polsko – Amerykańskiej Fundacji Wolności,
- Projekt „Wieża Babel”, realizowany przez ZSP w Żydowie,
- „Potrafię więcej”, realizowany przez ZSP w Żydowie oraz ZSP w Czarniejewie, realizowany w ramach POKL,
- Projekt „Zagrajmy o sukces”, realizowany przez ZSP w Żydowie oraz ZSP w Czarniejewie, realizowany w ramach EFS,
- Projekt „Zrozumieć świat”, realizowany przez ZSP w Czarniejewie,
- Projekt „Zajęcia pozalekcyjne – kluczem do sukcesu wielkopolskiego gimnazjalisty”, realizowany przez ZSP w Czarniejewie,
- Projekt „Pozwolić uczniom myśleć”, realizowany przez ZSP w Czarniejewie,
- Projekt „Postaw na Czarniejewo. Postaw na siebie”, realizowany przez ZSP w Czarniejewie,
- Projekt „Akademia Życia – popołudniowe przedszkole”, realizowany przez Stowarzyszenie Oświatowe ONUPHRIUS oraz M-GOPS w Czarniejewie,
- „Zaplanuj swoją przyszłość”, projekt edukacji finansowej, realizowany przez Stowarzyszenie Oświatowe ONUPHRIUS,
- „Uczeń na wsi”, realizowany przez Urząd Miasta i Gminy w Czarniejewie,
- Działalność przedszkoli ukierunkowanych także na dzieci niepełnosprawne, Przedszkole „Wróblek – Elemelek” w Czarniejewie, Przedszkole Samorządowe w Żydowie.

W ramach priorytetu III: Profilaktyka zdrowia i uzależnień, cel strategiczny: Świadoma zdrowotnie społeczność lokalna, wykonano:

- Programy i działania zdrowotne skierowane do mieszkańców gminy Czarniejewo (szczepienia profilaktyczne, profilaktyka chorób nowotworowych, badanie profilaktyczne słuchu, program ochrony zdrowia psychicznego), realizowane przez Urząd Miasta i Gminy Czarniejewo,
- Szkolny program profilaktyczny (tematyka z zakresu: używki, uzależnienia, zagrożenia), realizowany przez ZSP w Żydowie oraz ZSP w Czarniejewie,

- Ogólnopolska kampania „Postaw na rodzinę”, promująca przyjaźń, trzeźwość i wartości rodzinne, koordynowane przez GKRPA,
- Udział w Sztafetach Trzeźwości Powiatu Gnieźnieńskiego,
- Projekty „Narciarze na językach”, „Lato pełne wrażeń” oraz „Są ferie jest zabawa” dla dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin zagrożonych uzależnieniami, realizowany przez Stowarzyszenie Pelikan w Żydowie,
- Program „Trzymaj formę”, realizowany przez ZSP w Żydowie,
- „Śniadanie daje moc”, akcja Ministerstwa Zdrowia, realizowany przez ZSP w Żydowie, Program ARR, „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, realizowany przez ZSP w Żydowie oraz przez ZSP w Czarniejewie,
- Profilaktyka uzależnień, „Mówię nie!”, „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, realizowany przez ZSP w Czarniejewie,
- Profilaktyka zaburzeń odżywiania, warsztaty dla gimnazjalistek, spotkanie z dietetykiem, realizowana przez ZSP w Czarniejewie,
- Profilaktyka przemocy w szkole, w tym udział w programie „Szkoła bez przemocy”, „Spójrz inaczej”, socjoterapia, cykliczne spotkania z przedstawicielem Policji, realizowana przez ZSP w Czarniejewie,
- Profilaktyka i promocja zdrowia, w tym udział w programie „Szkoła promująca zdrowie” realizowana przez ZSP w Czarniejewie,
- Biegi uliczne „Uciekamy przed nałogami”, „Dzień bez tytoniu”, realizowana przez ZSP w Czarniejewie.
- Uczestniczenie w projektach „Bezpieczna szkoła” oraz „Uwaga zagrożenia” realizowanych przez Komisariat Policji w Czarniejewie,
- Działania prozdrowotne, w tym szczepienia ochronne przeciwko grypie, chorób nowotworowych, badania profilaktyczne słuchu, program ochrony zdrowia psychicznego.

W ramach priorytetu IV: Integracja społeczna, cel strategiczny: Zintegrowana społeczność lokalna, wykonano:

- Uczestnictwo pracowników M-GOPS w Czarniejewie w szkoleniach realizowanych przez ROPS, w ramach POKL, działanie 7.1.3,
- Projekt „Akademia życia – aktywność, zdrowie, rozwój” realizowany przez Stowarzyszenie Oświatowe ONUPHRIUS w Czarniejewie wraz z M-GOPS

w Czerniejewie (między innymi: Pożegnanie lata, Dzień Babci i Dziadka, Dębowa Aleja Pokoleń, wystawa Moja Historia),

W ramach priorytetu V: Rynek pracy, cel strategiczny: Aktywni na rynku pracy mieszkańcy gminy, wykonano:

- Kierowanie osób na szkolenia specjalistyczne, pozwalające na uzyskanie nowych kwalifikacji i zwiększenie szans na znalezienie pracy,
- Dyżury doradcy zawodowego w ramach projektu „Rozwój kwalifikacji przez całe życie” i możliwość skorzystania z konsultacji przez klientów M-GOPS w Czerniejewie,
- Budowanie postawy aktywnej na rynku pracy w ramach pracy socjalnej, prowadzonej przez pracowników socjalnych M-GOPS,
- Szkolenie w ramach projektu „Gnieźnieński Inkubator Ekonomii Społecznej”, współfinansowany ze środków POKL, priorytet VII, działanie 7.2,
- Współpraca M-GOPS z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w tym kierowanie osób do prac interwencyjnych, robót publicznych, na szkolenia i staże oraz do udziału w programie „Rowy”.

Z analizy realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo na lata 2009 – 2013 r., wynika, że wiele z zaplanowanych zadań zrealizowano.

Udało się powołać Zespół Interdyscyplinarny. Prowadzone są programy dla osób uzależnionych i współuzależnionych obejmujące wsparcie terapeutyczne, psychologiczne i doradcze. Nie udało się natomiast stworzyć placówki dziennego pobytu, jako dodatkowej pomocy dla osób długotrwale i ciężko chorych.

Udało się kontynuować edukację przedszkolną, w tym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Kontynuowano działalność świetlic socjoterapeutycznych, które zastąpione zostały Placówką Wsparcia Dziennego w Czerniejewie z filią w Żydowie, stworzono Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób uzależnionych.

Prowadzona jest edukacja pozalekcyjna i pozaszkolna dla dzieci i młodzieży. Prowadzone są szkolenia dla dorosłych, są to przede wszystkim szkolenia zawodowe.

W szkołach prowadzona jest profilaktyka prozdrowotna i przeciwuależnieniowa. W gminie prowadzi się także badania profilaktyczne i szczepienia ochronne.

Gmina włącza w realizowane przez siebie przedsięwzięcia organizacje pozarządowe, wspiera tworzenie się wolontariatu oraz stawia na podnoszenie kwalifikacji przez kadrę obsługującą procesy pomocy społecznej w gminie Czarniejevo. Gmina poprzez propozycje konkretnych ofert pracy oraz szkolenia aktywizujące osoby bezrobotne, w tym osoby długotrwale bezrobotne, przeciwdziała wykluczeniu społecznemu z powodu braku pracy.

Nie udało się stworzyć Klubu Pracy, który mógłby dodatkowo aktywizować osoby pozostające bez pracy, w tym osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

W związku z tym, że bezrobocie stanowi poważny problem społeczny, przekładający się na generowanie klientów pomocy społecznej wydaje się konieczny powrót do próby utworzenia tego typu placówki w najbliższej perspektywie objętej strategią rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020.

Podsumowując, należy stwierdzić, że strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Czarniejevo na lata 2009 do 2013, była realizowana. Zakres i rozmiar działań był uzależniony od środków, którymi dysponowała gmina Czarniejevo oraz partnerzy, w tym organizacje pozarządowe.

Realizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest także zależna od możliwości i skuteczności aplikowania o środki zewnętrzne, w tym środki pomocowe Unii Europejskiej.

Przygotowując Strategię rozwiązywania problemów społecznych na lata 2014 – 2020, należy w zależności od analizy SWOT przeprowadzonej dla gminy Czarniejevo i przyjętych celów strategicznych oraz operacyjnych rozważyć możliwość kontynuowania wybranych działań, które były najbardziej efektywne, tzn. możliwie najlepiej rozwiązywały określone problemy społeczne. Z działań nieefektywnych oraz tych, które się nie sprawdziły należy zrezygnować.

6. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią pomocy społecznej w gminie Czarniejevo

Zmiany w zakresie objętym strategią powinny wynikać z analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń przed jakimi w aspekcie realizacji obowiązku pomocy społecznej stoi gmina Czarniejevo. Analiza taka nazywana jest popularnie analizą SWOT.

Ponadto tworząc prognozę zmian należy wziąć pod uwagę analizę aktualnej sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Czerniejewo, oraz analizę realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo w latach 2009 - 2013.

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej wykorzystywaną jako technika diagnozy organizacji. Można ją stosować między innymi do analizy sytuacji jednostki samorządu terytorialnego, jako pewnego rodzaju organizacji, w wybranym obszarze jej działalności.

Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu).

W praktyce należy sklasyfikować wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy w analizowanej dziedzinie.

Istnieją dwa kryteria klasyfikacji: zewnętrzne w stosunku do gminy i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych oraz wywierające wpływ negatywny lub pozytywny na gminę. Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają 4 kategorie SWOT.

W ramach przygotowywania Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Czerniejewo, wyróżniono:

- **Mocne strony** (czynniki wewnętrzne pozytywne) - atuty to walory gminy, które w sposób pozytywny powinny wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych jej mieszkańców;
- **Słabe strony** (czynniki wewnętrzne negatywne) - są konsekwencją ograniczonych zasobów i niedostatecznych kompetencji gminy w zakresie rozwiązywania niektórych problemów społecznych, które w sposób negatywny mogą wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych jej mieszkańców; świadomość słabych stron pozwala na podjęcie działań ograniczających ich negatywny wpływ;
- **Szanse** (zewnętrzne pozytywne) - to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane powinny stać się impulsem do rozwoju oraz osłabiać zagrożenia;
- **Zagrożenia** (zewnętrzne negatywne) - to wszystkie czynniki zewnętrzne, które będziemy postrzegali jako bariery w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców gminy.

W efekcie analizy otrzymujemy cztery listy : silnych stron gminy (które należy wzmocnić), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać), oraz zagrożeń (których należy unikać).

Mocne strony gminy Czerniejewo w zakresie pomocy społecznej:

- doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych mieszkańców gminy Czerniejewo (w tym doświadczony M-GOPS),
- 5 mieszkań socjalnych i 99 mieszkań komunalnych,
- dobrze wyposażone szkoły publiczne (sale gimnastyczne, boiska, stołówki i kuchnie, pracownie komputerowe),
- doświadczenie w działaniach wspierających edukację dzieci i młodzieży w szkołach,
- przedszkola oferujące opiekę najmłodszym mieszkańcom gminy,
- organizacje pozarządowe działające na terenie gminy,
- zapewniona podstawowa opieka medyczna,
- działające na terenie gminy: Placówka Wsparcia Dziennego w Czerniejewie z filią w Żydowie,
- działający na terenie gminy Punkt Konsultacyjno – Informacyjny,
- położenie gminy Czerniejewo, w tym połączenia komunikacyjne,
- zwiększająca się liczba mieszkańców gminy Czerniejewo, świadcząca o atrakcyjności gminy,
- podmioty gospodarcze, działające na terenie gminy Czerniejewo i w jej pobliżu,
- zrealizowana w znacznym stopniu strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo na lata 2009 - 2013,
- posiadanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- działająca Grupa AA „Od nowa” w Czerniejewie,
- działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz jej współpraca z grupą AA, Komisariatem Policji, M-GOPS, Świetlicami Środowiskowymi, Zespołami Szkół i Przychodnią Lekarza Rodzinnego,
- działania integracyjne M-GOPS (Wieczery Wigilijne, paczki żywnościowe, itp.),
- działające na terenie powiatu, Centrum Aktywności Społecznej „Largo”,
- działalność Rady ds. Seniorów.

Słabe strony gminy Czerniejewo w zakresie pomocy społecznej:

- zwiększające się bezrobocie, w tym zwiększająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych,
- zwiększająca się liczba osób bezrobotnych, zgłaszających się po zasiłki w ramach pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- utrzymująca się liczba osób bezrobotnych poniżej 25 roku życia i groźba migracji tych osób poza teren gminy,
- utrzymująca się liczba osób powyżej 50 roku życia oraz grożące im wykluczenie,
- brak instytucjonalnego wsparcia osób bezrobotnych (poza PUP), w tym w szczególności osób długotrwale bezrobotnych, klubu pracy, spółdzielni socjalnej, itp.
- brak placówek opiekujących się najmłodszymi dziećmi poza Czerniejewem i Żydowem,
- brak domu pomocy społecznej, w tym domu dziennego pobytu dla osób potrzebujących wsparcia,
- słabość finansowania pomocy społecznej (nie zmieniające się, niskie świadczenia z pomocy społecznej),
- brak pomocy międzysąsiedzkiej w rozwiązywaniu problemów społecznych i niska aktywność społeczności lokalnej w tym zakresie,
- hermetyczność organizacji społecznych, w tym organizacji pozarządowych,
- brak profesjonalnych ośrodków terapeutycznych,
- nie zmieniająca się, stała liczba rodzin korzystających z pomocy M-GOPS (około 400),
- brak usług opiekuńczych i specjalistycznych, na terenie gminy,
- brak systemu wczesnego diagnozowania przemocy domowej,
- brak skutecznych narzędzi do wczesnego diagnozowania problemów społecznych pojawiających się na terenie gminy,
- duża liczba nieletnich palących papierosy i spożywających alkohol,
- stała liczba przestępstw popełnianych w gminie, w tym przestępstw popełnianych przez młodocianych.

Szanse gminy Czerniejewo w zakresie pomocy społecznej:

- zmiany prawa w zakresie pomocy społecznej oraz przeciwdziałania bezrobociu,
- zmiany w sposobie aktywizacji osób niepełnosprawnych,
- środki pomocowe, zarówno krajowe, jak i Wspólnotowe (z UE) – nowa perspektywa,

- wzrost środków w dyspozycji M-GOPS na realizację zadań zleconych,
- instytucje zdolne do prowadzenia działań na rzecz poprawy szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,
- dodatni przyrost naturalny,
- możliwość realizacja wieloletniego rządowego programu „Pomoc w zakresie dożywania dzieci”,
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych,
- współpraca z PCPR, w tym z CAS Largo,
- zwiększenie się zaangażowania społeczności lokalnej we wspólne rozwiązywanie problemów społecznych,
- działania integracyjne na rzecz dzieci zagrożonych wcześniejszym wykluczeniem z systemu szkolnego (Społeczny Ośrodek Pomocy Uczniom w Nauce KOALA)
- aktywizacja mieszkańców gminy przez Stowarzyszenie Integracyjno – Rehabilitacyjne „Razem”,
- działania organizacji pozarządowych,
- edukacja społeczna w zakresie problemów uzależnień,
- podnoszenie kwalifikacji, w szczególności kwalifikacji zawodowych osób dorosłych,
- badanie profilaktyczne oraz edukacja prozdrowotna.

Zagrożenia dla gminy Czarniejevo w zakresie pomocy społecznej:

- uzależnienie od pomocy społecznej osób długotrwale bezrobotnych,
- duża liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, które mieszkają na wsi, w tym rodzin wielodzietnych,
- odpływ ludzi młodych do miast, w tym ludzi z wykształceniem wyższym nie mogących znaleźć pracy w gminie,
- migracja zarobkowa mieszkańców gminy spowodowana bezrobociem,
- wzrost osób w wieku poprodukcyjnym,
- duża liczba gospodarstw rolnych do 10 ha, które nie pozwalają na wyżywienie rodziny wielopokoleniowej i utrzymanie się wszystkich domowników,
- spadek liczby uczniów w szkołach i prognozowany niż demograficzny,
- nie w pełni zdiagnozowane przez M-GOPS zjawisko przemocy w rodzinie oraz znęcania się nad rodziną,
- niski poziom wykształcenia bezrobotnych (gimnazjum i niższe oraz zawodowe),

- wysoki udział samotnych osób niepełnosprawnych wśród niepełnosprawnych, które potrzebują stałej opieki i wsparcia.

Na podstawie analizy mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń przed jakimi w aspekcie realizacji obowiązku pomocy społecznej stoi gmina Czerniejewo, a także biorąc pod uwagę analizę aktualnej sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Czerniejewo i analizę realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo w latach 2009 – 2013, zakłada się konieczność osiągnięcia następujących zmian:

- **zmniejszenie bezrobocia**, w tym zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych, a tym samym pobierających zasiłki z powodu bezrobocia, poprzez stworzenie Klubu Pracy, Spółdzielni Socjalnej i współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy,
- **uruchomienie w gminie Czerniejewo profesjonalnego mobilnego punktu doradztwa zawodowego**, dostępnego dla osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, jako jeden ze sposobów na zmniejszenie bezrobocia i szansa dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia,
- **zwiększenie liczby dzieci i młodzieży objętych pozalekcyjnymi formami aktywności edukacyjnej i sportowej**, jako wsparcie dla kreowania zainteresowań i zapobieganie uzależnianiu się, przemocy wśród dzieci i młodzieży oraz wchodzeniu w konflikty z prawem,
- **większe wsparcie dla osób niepełnosprawnych w zakresie integracji ze środowiskiem oraz w zatrudnieniu**, w celu możliwie maksymalnego usamodzielnienia się tych osób i uniezależnienia się od pomocy społecznej,
- **promowanie, uczenie i inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w rozwiązywaniu problemów społecznych**, w szczególności w ich początkowej fazie, w celu zwiększenia roli samopomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w najbliższym otoczeniu,
- **promowanie oraz większe wykorzystanie wolontariatu** w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo, jako szansa na większe włączenie się społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych,
- **promowanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych** na terenie gminy Czerniejewo, sposobem na najlepszą motywację osób dotkniętych problemami społecznymi,

- **ograniczenie dzieciom i młodzieży dostępu do używek** (szczególnie papierosy i alkohol) w celu zmniejszenia liczby uczniów korzystających na terenie gminy Czerniejewo z używek,
- **stworzenie mechanizmów aktywizacji osób starszych w celu utrzymania ich w jak najlepszej kondycji**, żeby osoby te były jak najdłużej samodzielne, mogły cieszyć się jak najdłużej sprawnością i żeby uchronić je przed pobytem w DPS,
- **rozwijanie systemu opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym**, w celu kształtowania właściwych postaw, wychowywania, zapobiegania patologiom oraz umożliwienia obojgu rodzicom podjęcia pracy zarobkowej,
- **ograniczenie przemocy w rodzinie oraz psychicznego i fizycznego znęcania się nad rodziną**, poprzez działania informacyjne, prewencyjne a także stworzenie platformy wymiany informacji na temat przypadków przemocy i znęcania się.

7. Cele strategiczne projektowanych zmian w zakresie pomocy społecznej

Niezwykle ważnym etapem tworzenia każdej strategii, jest określenie celu strategicznego (ogólnego), celów szczegółowych (operacyjnych) oraz zadań jakie należy podjąć w celu wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów.

W przypadku Strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie to cel strategiczny, cele operacyjne oraz zadania jakie należy podjąć w celu wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów będących w posiadaniu gminy Czerniejewo, aby skutecznie rozwiązywać problemy społeczne w tym prowadzić odpowiednie działania profilaktyczne.

Wyznaczając cel strategiczny dla przygotowywanej Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo, założono, że pomoc społeczna wkracza w sytuację osób i rodzin wtedy, gdy nie są one w stanie pokonać trudności życiowych własnym działaniem. Zakłada się, że osoby ubiegające się o pomoc, w pierwszej kolejności powinny skorzystać z przyznanych im przez przepisy innych ustaw uprawnień, z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz z własnych możliwości działania.

Przyjęto cel strategiczny, który stanowi dla społeczności gminy Czerniejewo istotny element ładu społecznego. Mając go na uwadze wyznaczono cele szczegółowe.

Przed wyznaczeniem celów szczegółowych dokonano ponownej analizy i oceny zasobów (materialne - infrastruktura, finansowe - pieniądze, psychiczne - siła i determinacja realizatorów, wsparcie decydentów, społeczne - aprobatą wąskiego i szerszego środowiska).

Określono także czas i fazy realizacji Strategii. Określono, kiedy nastąpi realizacja celów szczegółowych poprzez wskazanie terminów realizacji przyporządkowanych im zadań.

Misja i wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czarniejevo

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czarniejevo

Gmina Czarniejevo tworzy dogodne warunki życia i rozwoju dla wszystkich mieszkańców gminy, a tych którzy nie radzą sobie z trudami życia codziennego, wspiera udzielając im profesjonalnej i dostosowanej do ich potrzeb pomocy, mającej na celu usamodzielnienie się i funkcjonowanie w lokalnej społeczności.

Wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czarniejevo

Gmina Czarniejevo jest miejscem, zrównoważonego rozwoju, w którym mieszkańcy pracują, mieszkają i wypoczywają, w której opiekę znajdą najmłodszy i osoby starsze, w którym każda osoba i rodzina, nie radząca sobie z trudami życia codziennego, otrzymuje profesjonalne wsparcie dzięki interdyscyplinarnej działalności gminnych służb pomocy społecznej oraz ich partnerom.

Wszyscy mieszkańcy gminy Czarniejevo są wrażliwi na problemy sąsiadów, na przemoc i wszelkiego rodzaju dyskryminacje, każdy jest otwarty na pomoc i pomaga innym.

Cel strategiczny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Czarniejevo

Stworzenie interdyscyplinarnych narzędzi zwiększających skuteczność działań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez samorząd gminy oraz jego partnerów w celu usamodzielniania się jak największej liczby osób i rodzin oraz zapobiegania powstawaniu problemów społecznych wywoływanych bezrobociem, uzależnieniami, przemocą, znęcaniem się, niepełnosprawnością i nie radzeniem sobie z trudami życia codziennego.

8. Kierunki działań niezbędnych do osiągnięcia projektowanych zmian w zakresie polityki społecznej

Mając na celu osiągnięcie poprawy sytuacji w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Czarniejevo, należy mieć świadomość konieczności wprowadzenia zmian.

Nie mogą to być jednak zmiany przypadkowe, chaotyczne, realizowane w odpowiedzi na bieżące trendy i wydarzenia.

Zmiany te należy w miarę precyzyjnie zaplanować, stawiając cele konieczne do osiągnięcia. Cele te powinny być zgodne z zasadą SMART.

Zgodnie z akronimem tworzącym nazwę koncepcji, sformułowany cel powinien być:

- **Prosty** – jego zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu, sformułowanie powinno być jednoznaczne i nie pozostawiające miejsca na luźną interpretację,
- **Mierzalny** – a więc tak sformułowany, by można było liczbowo wyrazić stopień realizacji celu, lub przynajmniej umożliwić jednoznaczny "sprawdzalność" jego realizacji,
- **Osiągalny** – inaczej mówiąc realistyczny; cel zbyt ambitny podkopuje wiarę w jego osiągnięcie i tym samym motywację do jego realizacji,
- **Istotny** – cel powinien być ważnym krokiem naprzód, jednocześnie musi stanowić określoną wartość dla tego, kto będzie go realizował,
- **Określony w czasie** – cel powinien mieć dokładnie określony horyzont czasowy w jakim zamierzamy go osiągnąć.

Tylko wówczas jest szansa na ich osiągnięcie, a tym samym uzyskanie pożądaných zmian w zakresie pomocy społecznej.

Analizując obecną sytuację mieszkańców gminy Czarniejevo, którzy ze względu na dotykające ich problemy zmuszeni są do korzystania ze zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej, także dotychczasowe działania, jakie prowadzono w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej w tym działania profilaktyczne i wspierające, a także ogólną sytuację społeczno – gospodarczą mieszkańców gminy Czarniejevo można wskazać następujące, pożądane zmiany w zakresie pomocy społecznej:

- Zwiększona aktywizacja dzieci i młodzieży w kierunku rozwoju zainteresowań edukacyjnych i sportowych, w celu efektywnego zagospodarowania ich wolnego czasu; celem takiego działania jest poprawa wyników w nauce, poprawa kondycji fizycznej i stanu zdrowia oraz ograniczenie „pokusy” korzystania z używek (papierosy, alkohol, dopalacze, narkotyki),
- Zmniejszenie dostępu do używek ze strony dzieci i młodzieży, poprzez lepsze egzekwowanie prawnych barier ich dystrybucji (sprzedaży),
- Skuteczniejsza walka z bezrobociem, w tym długotrwałym bezrobociem, które jest główną przyczyną pobierania zasiłków z zakresu pomocy społecznej,

- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców gminy Czerniejewo, w szczególności poprzez dostosowane do potrzeb działania profilaktyczne wśród dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Zwiększenie dostępu do profilaktyki uzależnień poprzez skuteczniejsze informowanie o działaniach podejmowanych w tym zakresie przez samorząd i organizacje pozarządowe,
- Przeciwdziałanie powstawaniu problemów społecznych poprzez wczesną diagnostykę sytuacji generujących problemy społeczne mieszkańców gminy Czerniejewo,
- Eliminowanie występowania przemocy w rodzinie oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży poprzez promowanie właściwych postaw i wczesne reagowanie na przypadki przemocy a także znęcania się,
- Zintensyfikowanie aktywizacji osób starszych, w wieku poprodukcyjnym, w celu przedłużenia ich samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Realizując misję, wizję i cel strategiczny, wyznaczono kierunki działań niezbędne do osiągnięcia projektowanych zmian w zakresie polityki społecznej. Przyjęto następujące cele szczegółowe (operacyjne):

1. Wspieranie edukacji oraz wychowanie dzieci i młodzieży,
2. Troska o zdrowie mieszkańców gminy Czerniejewo,
3. Aktywna pomoc w wychodzeniu z bezrobocia i ubóstwa,
4. Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i przeciwdziałanie uzależnieniom,
5. Wczesna diagnostyka sytuacji generujących problemy społeczne wśród mieszkańców gminy Czerniejewo,
6. Przeciwdziałanie przemocy,
7. Aktywizacja osób starszych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wskazano 22 zadania.

Ich realizacja powinna w najlepszy sposób przyczynić się do osiągnięcia postawionych celów, czyli w jak najlepszy sposób powinna poprawić sytuację w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Czerniejewo. Docelowo realizacja niniejszej Strategii powinna doprowadzić do zmniejszenia liczby osób korzystających ze zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej i zwiększenia liczby osób, które w wyniku wsparcia uniezależniły się od pomocy społecznej, samodzielnie funkcjonując w lokalnej społeczności.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach Strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Czerniejewo przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Cel operacyjny	Zadanie		nr	Sposób realizacji	Oczekiwane rezultaty
		Nazwa zadania				
1.	Wsparcie edukacji oraz wychowanie dzieci i młodzieży	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów		1	Zajęcia pozalekcyjne w szkołach, wyrównujące poziom edukacyjny uczniów, w tym zajęcia wyrównawcze.	Zmniejszenie lub co najmniej utrzymanie liczby uczniów z problemami edukacyjnymi, w tym zagrożonych brakiem promocji do kolejnej klasy.
		Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola		2	Utrzymywanie istniejących przedszkoli oraz tworzenie nowych przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych, bawialni oraz innych placówek dziennej opieki nad dziećmi, poza Czerwiejowem i Żydowem.	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci objętych edukacją, przedszkolną. Umożliwienie podjęcia pracy przez obojga rodziców. Właściwe przygotowanie edukacji do szkolnej, w tym diagnostyka wszelkiego rodzaju problemów rozwojowych.
		Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych		3	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kółek zainteresowań, sekcji sportowych dla dzieci i młodzieży.	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci objętych zajęciami pozalekcyjnymi i ograniczenie liczby nholdocianych korzystających z używek oraz zagrożonych wszelkiego rodzaju patologiami.
		Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych		4	Organizowanie happeningów, spektakli, odczytów, spotkań, promujących właściwe postawy społeczne, w tym promocja wolontariatu, uświadamianie ryzyka zażywania używek, uzależnienia się oraz ryzyka wykluczenia społecznego.	Zwiększenie lub co najmniej utrzymanie liczby dzieci rezygnujących ze spożywania używek, rezygnujących z postaw agresywnych oraz przemocy wśród rówieśników, angażujących się w pomaganie innym, w tym także w ramach wolontariatu.

	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w gminie Czerniejewo	5	Organizowanie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, zaangażowanie animatorów kulturalnych oraz udostępnienie świetlic wiejskich dla rozwijania zainteresowań kulturalnych, muzycznych i plastycznych.	Zwiększenie liczby dzieci i młodzieży, które skorzystają z zajęć sportowo – rekreacyjnych oraz zajęć kulturalnych w miejscu zamieszkania, dając alternatywę dla angażowania się nieletnich w sytuacje ryzykowne i patologiczne.
2.	Troska o zdrowie mieszkańców gminy Czerniejewo	6	Organizowanie prelekcji, spotkań, quizów i konkursów o tematyce prozdrowotnej oraz zagrożeńach dla zdrowia jakie niesą za sobą używki a także ryzykowne zachowania, prowadzenie akcji i badań profilaktycznych dzieci i młodzieży, dożywianie dzieci i młodzieży.	Zwiększenie liczby dzieci, które będą miały świadomość zachowań prozdrowotnych oraz zostaną objęte akcjami i badaniami profilaktycznymi (np. właściwe odżywianie się, fluoryzacja, itp.). Zapewnienie osobom potrzebującym posiłku.
3.	Aktywna pomoc w wychodzeniu z bezrobocia i ubóstwa	7	Organizowanie badań przesiewowych i szczepień ochronnych skierowanych do osób z grup podwyższonego ryzyka także organizowanie odczytów i spotkań promujących zdrowy tryb życia, dożywianie osób dorosłych.	Poprawa stanu zdrowia wśród osób dorosłych, przyjęcie właściwych postaw prozdrowotnych i nawyków żywieniowych. Zmniejszenie osób przewlekle chorujących na terenie gminy Czerniejewo. Zapewnienie osobom potrzebującym posiłku.
	Tworzenie instytucjonalnego wsparcia przeciwdziałania bezrobociu	8	Utworzenie Klubu Pracy oraz Mobilnego Centrum Doradztwa Zawodowego, który będzie mógł dotrzeć do osób wskazanych przez M-GOPS.	Zwiększenie liczby osób objętych fachową opieką specjalistów z zakresu pośrednictwa pracy oraz doradztwa zawodowego, kreowanie postaw aktywnych na rynku pracy, zmniejszenie się bezrobocia.

4.	Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i przeciwdziałanie uzależnieniom	Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych	9	Nawiązanie oraz utrzymywanie współpracy z CAS Largo oraz PUP w Gnieźnie, w celu skutecznej aktywizacji osób bezrobotnych, w tym w szczególności osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych.	Zwiększenie liczby osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych, które będą miały dostęp do skuteczniejszej aktywizacji, w tym łatwiejszy dostęp do ofert pracy, przekwalifikowania się oraz szkoleń uzupełniających, doskonalących a także działań motywujących do podjęcia zatrudnienia.
		Stwarzanie szans na wychodzenie z długotrwałego bezrobocia	10	Stworzenie Spółdzielni Socjalnej, realizującej zadania usługowe na rzecz UMIG w Czarniejewie, podmiotów gospodarczych oraz społeczności lokalnej.	Stworzenie miejsca, warunków i potencjału do podjęcia zatrudnienia przez osoby długotrwale bezrobotne i niepełnosprawne w miejscu zamieszkania lub w niewielkiej odległości od niego.
4.	Wsparcie dla osób uzależnionych, współuzależnionych i przeciwdziałanie uzależnieniom	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami	11	Wsparcie dla działalności Zespołu Konsultacyjno – Informacyjnego.	Zwiększenie lub utrzymanie liczby osób, które mogą uzyskać wsparcie w przypadku uzależnienia lub zagrożenia uzależnieniem, zwiększenie się liczby osób skutecznie wychodzących z uzależnienia.
		Pomoc wychowawcza i opiekuńcza dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami	12	Wsparcie dla działalności Świetlic środowiskowych oraz Świetlic Dziennego Pobytu, w tym tworzenie nowych placówek dla dzieci i młodzieży.	Zwiększenie lub utrzymanie liczby dzieci objętych opieką dzienną lub pozalekcyjną w Czarniejewie, Żydowie oraz innych miejscowościach gminy Czarniejewo, jako wsparcie ich wychowania i ochrona przed patologiami.

		Zmniejszenie dostępu dzieci i młodzieży do używek	13	Organizowanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu i papierosów, pod kątem zapobiegania ich sprzedaży nieletnim.	Zmniejszenie liczby nieletnich mających dostęp i spożywających napoje alkoholowe oraz palących papierosy.
5.	Wczesna diagnostyka sytuacji generujących problemy społeczne wśród mieszkańców gminy Czerniejewo	Uświadomienie lokalnej społeczności roli pracy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych	14	Informowanie mieszkańców o zadaniach i działaniach realizowanych w ramach pomocy społecznej w gminie Czerniejewo, w tym roli i celu pracy społecznej. Utworzenie podstrony internetowej informującej o sytuacjach generujących problemy społeczne.	Zwiększenie się liczby osób, które są świadome w jakich sytuacjach działa pomoc społeczna oraz na czym polega i w czym może pomóc praca społeczna, zwiększenie liczby osób mogących zdiagnozować w swoim otoczeniu przypadki, które potrzebują zaangażowania się instytucjonalnych jednostek pomocy społecznej.
		System wczesnego informowania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie	15	Uruchomienie systemu powiadamiania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie – telefon zaufania, formularz zgłoszeniowy na podstronie witryny internetowej gminy Czerniejewo.	Zwiększenie liczby przypadków wczesnego wykrywania występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie.
		Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad - sąsiadowi	16	Promowanie, zachęcanie i uczenie na czym polega pomoc sąsiadka w zakresie rozwiązywania problemów społecznych we wczesnym etapie ich występowania, promowanie wolontariatu wśród dorosłych.	Zwiększenie się liczby osób, które będą skłonne udzielić pomocy w problemach społecznych swoim sąsiadom we wczesnym stadium występowania tych problemów, zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy M-GOPS, zachęcanie osób

6.	Przeciwdziałanie przemocy				dorosłych do pomagania w ramach wolontariatu.
		Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną	17	Udział pracowników związanych z pomocą społeczną w szkoleniach doskonalących ich umiejętności oraz zwiększających ich interdyscyplinarność.	Zwiększenie zakresu kompetencji oraz skuteczności działania służb pomocy społecznej gminy Czerniejewo.
6.	Przeciwdziałanie przemocy	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach	18	Prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych na temat przemocy w rodzinie oraz fizycznego i psychicznego znęcania się nad rodziną. Wykorzystanie do działań informacyjnych podstrony witryny internetowej gminy Czerniejewo.	Zwiększenie się liczby osób, które będą posiadały wiedzę na temat przemocy w rodzinie oraz znęcania się nad rodziną, w tym czym jest, jak ją można zdiagnozować, w jaki sposób się przed nią bronić, jak jej zapobiegać, gdzie się zgłosić, kogo informować.
		Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	19	Prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych, a także spotkań z ciekawymi ludźmi na temat przemocy wśród dzieci i młodzieży.	Zwiększenie się liczby osób, które będą posiadały wiedzę na temat przemocy, w tym czym jest, jak jej unikać, w jaki sposób się przed nią bronić, jak jej zapobiegać, gdzie się zgłosić, kogo informować.
7.	Aktywizacja osób starszych w wieku poprodukcyjnych	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej	20	Stworzenie organizacji, zajmujących się aktywizacją seniorów w miejscu zamieszkania, poprzez organizowanie spotkań i seminariów dla osób starszych, dotyczących promocji zdrowia i sprawności fizycznej, a także czynne, wspólne uprawianie aktywności	Zwiększenie się liczby osób starszych, które są sprawne fizycznie i intelektualnie, bez konieczności umieszczenia ich w domu pomocy społecznej oraz dziennych punktach pobytu.

			fizycznej (aerobic dla seniorów, akademii nordic walking).	
	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	21	Organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi, wykorzystywanie doświadczenia starszych osób w inspirowaniu do działania dzieci i młodzieży.	Umożliwienie wymiany doświadczeń między pokoleniami oraz kreowanie zainteresowań i pasji wśród młodzieży, poprzez spotkania z ciekawymi ludźmi.
	Stworzenie i wspieranie instytucjonalnej opieki i aktywizacji osób starszych w miejscu zamieszkania	22	Stworzenie dziennych miejsc pobytu dla osób starszych w ich miejscach zamieszkania, w oparciu o świetlice wiejskie.	Powstanie miejsc, w których osoby starsze mogą być aktywne, potrzebne i mogą przedłużyć okres samodzielnego funkcjonowania w społeczności lokalnej, bez konieczności umieszczenia tych osób w domu pomocy społecznej.

9. Określenie sposobu realizacji Strategii oraz jej ram finansowych

W celu zapewnienia właściwej realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo przypisano do poszczególnych zadań instytucje i organizacje, które przewidziano do ich realizacji. Wskazanie instytucji ma charakter orientacyjny i ostateczni wykonawcy Strategii będą uzależnieni od obowiązujących uregulowań prawnych oraz środków finansowych, jakie będzie można pozyskać na poszczególne zadania.

Nr	Zadania	M-GOPS i UMiG	Organizacje pozarządowe	Szkoły i przedszkola	GKRPA	Inne
1	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów		TAK	TAK		
2	Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola		TAK	TAK		
3	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych		TAK	TAK	TAK	TAK ¹
4	Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK ²
5	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w gminie Czerniejewo		TAK		TAK	TAK ³
6	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży	TAK		TAK	TAK	TAK ⁴
7	Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych	TAK				TAK ⁴
8	Tworzenie instytucjonalnego wsparcia przeciwdziałania bezrobociu	TAK	TAK			TAK ⁵
9	Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych	TAK				TAK ⁵

9

10	Stwarzanie szans na wychodzenie z długotrwałego bezrobocia		TAK			TAK ⁵
11	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami	TAK	TAK		TAK	
12	Pomoc wychowawcza i opiekuńcza dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami	TAK	TAK		TAK	
13	Zmniejszenie dostępu dzieci i młodzieży do używek				TAK	
14	Uświadomienie lokalnej społeczności roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych	TAK			TAK	
15	System wczesnego informowania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie	TAK			TAK	
16	Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad - sąsiadowi	TAK	TAK			
17	Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną	TAK			TAK	TAK ⁶
18	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach	TAK			TAK	
19	Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	TAK		TAK	TAK	
20	Stworzenie i wspieranie instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, w zakresie sprawności fizycznej, jak i intelektualnej	TAK	TAK			TAK ⁷
21	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	TAK		TAK		

22	Stworzenie i wspieranie instytucjonalnej opieki i aktywizacji osób starszych w miejscu zamieszkania	TAK	TAK			TAK ⁸
----	---	-----	-----	--	--	------------------

W pozycji inne wskazano następujących wykonawców:

1. Kluby i sekcje sportowe, instytucje kulturalne i oświatowe, instytucje realizujące projekty edukacyjne na terenie gminy Czerniejewo.
2. Policja, ośrodki terapii uzależnień, osoby, które „wyszły” z uzależnienia, specjaliści z zakresu leczenia uzależnień, osoby i instytucje promujące postawy prospołeczne, instytucje i organizacje wspierające wolontariat.
3. Kluby i sekcje sportowe, formalne i nieformalne grupy osób fizycznych, formalne i nieformalne koła zainteresowań, osoby prywatne zainteresowane aktywnością społeczną, wolontariusze.
4. Lekarze pierwszego kontaktu, lekarze specjaliści, NZOZ realizujące działania profilaktyczne i badania przesiewowe.
5. Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, CAS Largo, specjaliści z zakresu pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego, prywatne agencje, którym zlecono aktywizację osób długotrwale bezrobotnych.
6. Instytucje, szkoły, uczelnie, firmy szkoleniowe, realizujące szkolenia z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej, zwiększające interdyscyplinarność pracowników zajmujących się pomocą społeczną, PCPR, CAS Largo.
7. Organizacje zajmujące się aktywizacją osób starszych, organizacje kulturalno – oświatowe, formalne i nieformalne grupy osób fizycznych.
8. PCPR, ROPS, CAS Largo.

Finansowanie działań z zakresu pomocy społecznej w gminie Czerniejewo będzie odbywało się przede wszystkim z budżetu gminy oraz dotacji celowych przekazywanych na działania z zakresu pomocy społecznej zleconych gminie. Tak jak to się dzieje dotychczas.

Gmina oraz jej partnerzy (między innymi organizacje pozarządowe) będą mogli także skorzystać ze środków pomocowych Unii Europejskiej, w szczególności ze środków w ramach **Programu Wiedza Edukacja Rozwój**.

PO WER powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, adaptacyjności, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia.

Wsparcie PO WER uzupełni działania na poziomie regionalnym w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO), z których bezpośrednią pomoc uzyskają osoby pozostające bez pracy, wykluczone bądź zagrożone wykluczeniem społecznym, czy też chcące podnieść swoje kwalifikacje.

W osi priorytetowej II zostały skupione działania dotyczące:

- promowania trwałego zatrudnienia wysokiej jakości i mobilności pracowników,
- **promowania włączenia społecznego i walki z ubóstwem oraz dyskryminacją,**
- **inwestowania w kształcenie, szkolenie i szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenie się przez całe życie oraz**
- wzmocnienia zdolności instytucjonalnych organów publicznych i zainteresowanych stron z sektora publicznego oraz skuteczności administracji publicznej.

W osi priorytetowej II w obszarze zatrudnienia i włączenia społecznego realizowane będą działania ukierunkowane m.in. na: większą skuteczność działania instytucji rynku pracy oraz instytucji działających w obszarze włączenia społecznego, wypracowanie metod wspierania osób, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna czy poprawę jakości usług aktywnej integracji i innych usług społecznych.

W obszarze edukacji podejmowane będą działania m.in na rzecz rozwoju narzędzi polityki edukacyjnej, wypracowywania nowoczesnych metod uczenia się oraz budowy krajowego systemu kwalifikacji, czyli rozwiązań służących ustanawianiu i nadawaniu kwalifikacji oraz zapewnianiu ich jakości.

W ramach celu tematycznego dotyczącego włączenia społecznego i walki z ubóstwem będzie wspierany rozwój usług opiekuńczych, które wpływają na godzenie życia zawodowego z prywatnym w kontekście zwiększenia możliwości powrotu na rynek pracy opiekunów osób zależnych.

W ramach ww. osi priorytetowej, wyróżnić można:

- **priorytet inwestycyjny: 8.8,** Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.

Cel szczegółowy: Tworzenie warunków dla wyrównywania szans płci na rynku pracy.

- **priorytet inwestycyjny: 9.4**, Aktywne włączenie, w tym promowanie równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie.

Cele szczegółowe: poprawa jakości kształtowania polityki państwa na rzecz włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa oraz jej integracja z polityką rynku pracy; poprawa jakości działań realizowanych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; poprawa zdolności do zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym; przygotowanie podmiotów polityk publicznych do pełnej implementacji postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

- **priorytet inwestycyjny 9.7**, Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Cele szczegółowe: poprawa jakości usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności systemu ochrony zdrowia.

- **Priorytet inwestycyjny 9.8**, Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Cel szczegółowy: poprawa warunków dla rozwoju ekonomii społecznej.

Poza wsparciem w ramach PO WER, możliwe będzie także ubieganie się o wsparcie w ramach Programu Operacyjnego na lata 2014 – 2020.

Szczególnie interesujący z punktu widzenia pomocy społecznej jest priorytet szósty, którego celem jest zwiększenie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Poza środkami pochodzącymi ze środków pomocowych UE, możliwe jest także skorzystanie ze środków zewnętrznych pochodzących z budżetu państwa, w postaci programów rządowych, Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Wojewódzkiego oraz z innych funduszy w tym funduszy zagranicznych. Ponadto finansowanie zadań przewidzianych w strategii możliwe jest z Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków organizacji pozarządowych działających na terenie Polski.

W celu poprawienia szczególnie szans rozwojowych młodzieży można skorzystać np. z Programu Erasmus+, który wszedł w życie 1 stycznia 2014 r. i został przyjęty na 7 najbliższych lat. Zastąpił on dotychczasowe programy: „Uczenie się przez całe życie” (oraz jego programy sektorowe – Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), akcję Jean Monnet, program „Młodzież w działaniu” oraz pięć innych programów (m.in. Erasmus Mundus i Tempus). Po raz pierwszy w historii programów edukacyjnych Unii Europejskiej, wspierane będą również inicjatywy związane ze sportem. Realizacja programu zaplanowana jest na siedem lat, czyli do roku 2020.

Program Erasmus+ oferuje wsparcie finansowe dla instytucji i organizacji działających w obszarze edukacji i szkoleń, młodzieży oraz sportu w Europie. Odpowiadając na wyzwania nakreślone przez dokumenty strategiczne europejskiej polityki (przede wszystkim strategią Europa 2020), program ma się przyczyniać do rozwijania umiejętności jego uczestników oraz zwiększania ich szans na zatrudnienie, a także modernizacji systemów edukacji, szkoleń i wspierania młodzieży.

W swoich założeniach Program Erasmus+ nie różni się zasadniczo od zakończonego właśnie programu „Uczenie się przez całe życie”.

Największy nacisk w nowym programie został położony na edukację formalną i pozaformalną służącą rozwijaniu umiejętności uczniów, nauczycieli i pracowników oraz poprawy ich sytuacji na rynku pracy.

W praktyce program Erasmus+ umożliwia zagraniczną mobilność – wyjazdy w celach edukacyjnych (np. podjęcia studiów lub pracy, odbycia szkoleń lub zaangażowania się w wolontariat) uczniów, studentów, kadry edukacyjnej i pracowników młodzieżowych oraz wspiera budowę partnerstw pomiędzy uniwersytetami, szkołami wyższymi i średnimi, przedsiębiorstwami i organizacjami non-profit na rzecz wzmacniania innowacyjności i budowania wiedzy.

W programie podkreśla się szczególnie znaczenie współpracy międzysektorowej (różne sektory edukacji, instytucje na różnym szczeblu i o różnym profilu) i wzmacnianie efektu synergii pomiędzy sektorami edukacji a środowiskiem pracy.

Działania w obrębie sportu mają przede wszystkim wspierać inicjatywy mające na celu zwalczanie przemocy, dyskryminacji i dopingu. Na dofinansowanie będą mogły liczyć również międzynarodowe imprezy sportowe typu non-profit.

Struktura programu Erasmus+ została uproszczona w stosunku do poprzedniej edycji programów i obejmuje trzy główne typy działań:

Akcja 1: mobilność edukacyjna (wyjazdy w celach edukacyjnych),

Akcja 2: współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk,

Akcja 3: wsparcie reform w obszarze edukacji.

Występują także dwa rodzaje działań „specjalnych” zarządzanych centralnie: Jean Monnet i Sport.

Akcje 1. i 2. są akcjami zdecentralizowanymi i będą prowadzone przez Narodowe Agencje, natomiast działania w ramach akcji 3. będą działaniami zcentralizowanymi i będą zarządzane przez Agencję Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA) w Brukseli.

W nowym programie zmienia się istotnie podejście do składania wniosków. Program oferuje co prawda pewne możliwości dla beneficjentów indywidualnych, jednak tylko instytucje lub organizacje będą mogły wnioskować o dofinansowanie projektów.

Nadzór nad programem Erasmus+ w Polsce sprawują wspólnie: Ministerstwo Edukacji Narodowej, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Przy wdrażaniu programu Erasmus+ Komisja Europejska współpracuje z Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego w Brukseli oraz Agencjami Narodowymi w poszczególnych krajach. W Polsce funkcję Narodowej Agencji Programu Erasmus+ pełni Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji z siedzibą w Warszawie.

O środki na realizację działań skierowanych do osób niepełnosprawnych można ubiegać się w Państwowym Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych to fundusz celowy, którego środki przeznaczone są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Aktualnie można skorzystać z następujących programów:

- Aktywny samorząd
- Junior - Program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów PIERWSZA PRACA

- Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski
- Program wyrównywania różnic między regionami II
- Wsparcie Inicjatyw

Szczególnie interesujący z punktu widzenia rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych może okazać się program Junior.

Junior to program aktywizacji zawodowej absolwentów niepełnosprawnych w ramach Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów PIERWSZA PRACA.

Celem programu jest aktywizacja zawodowa młodych osób niepełnosprawnych. Program skierowany jest do absolwentów będących osobami z orzeczoną znacznym, umiarkowanym lub lekkim stopniem niepełnosprawności w wieku do 25 lub w przypadku osób, które ukończyły szkołę wyższą - do 27 roku życia, skierowane na staż zgodnie z warunkami określonymi w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Pomoc finansowa przekazywana jest absolwentom skierowanym na staż, doradcom zawodowym (za opiekę nad stażystą), pracodawcom uczestniczącym w programie.

Realizatorami Programu są Powiatowe Urzędy Pracy oraz oddziały PFRON.

Nie można już skorzystać z takich programów, jak np.: Komputer dla Homera 2010, czy Pegaz 2010.

W realizacji zadań zapisanych w Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo można wykorzystywać także środki oferowane przez niektóre instytucje grantodawcze, wśród których można wyróżnić: **Stowarzyszenie Akademia Rozwoju**

Filantropii w Polsce (www.filantropia.org.pl), **Fundacja Wspomagania Wsi** (www.fww.org.pl), **Polsko – Amerykańska Fundacja Wolności** (www.pafw.pl), **Fundusz Dla Organizacji Pozarządowych** (www.funduszngo.pl).

10. Harmonogram realizacji Strategii

Harmonogram to niezbędny element każdego skutecznego planowania. Jest on niezwykle ważny z punktu widzenia osób i instytucji realizujących zapisy dokumentów strategicznych.

Harmonogram realizacji Strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Czerniejewo, uwzględnia możliwości jej realizacji przez instytucje i organizacje a także inne podmioty, uwzględniając ich potencjał i możliwości finansowania zadań wskazanych w Strategii.

Ze względu na brak ostatecznych wytycznych w sprawie pozabudżetowych źródeł finansowania nie przypisano ostatecznie konkretnych źródeł finansowania do poszczególnych zadań. Jest to pewne ograniczenie dla strategicznego planowania, jednak mając na uwadze potencjalne możliwości należy stwierdzić że poniższe zadania będą mogły być realizowane w zaplanowanych terminach.

Nr	Zadania	Czas realizacji Strategii						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów							
2	Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola							
3	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych							
4	Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych							
5	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w gminie Czerniejewo							
6	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży							
7	Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych							

8	Tworzenie instytucjonalnego wsparcia przeciwdziałania bezrobociu								
9	Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych								
10	Stwarzanie szans na wychodzenie z długotrwałego bezrobocia								
11	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami								
12	Pomoc wychowawcza i opiekuńcza dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami								
13	Zmniejszenie dostępu dzieci i młodzieży do używek								
14	Uświadomienie lokalnej społeczności roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych								
15	System wczesnego informowania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie								
16	Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad - sąsiadowi								
17	Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną								
18	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach								
19	Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży								
20	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym,								

	w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej							
21	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami							
22	Stworzenie i wspieranie instytucjonalnej opieki i aktywizacji osób starszych w miejscu zamieszkania							

11. Wskaźniki realizacji Strategii

Monitoring pozwala obiektywnie ocenić, czy osiągnięto cel oraz w jakim stopniu ten cel osiągnięto. Jest on potrzebny i tym, którzy realizowali strategię, jak i otoczeniu w celu dokonania obiektywnej oceny efektów realizacji Strategii.

Efekt działań będzie porównany z sytuacją wyjściową, opisaną w Strategii. Osiągnięcie celu operacyjnego powinno pociągać za sobą pytanie: Co dalej? Jak utrzymać stan, który się osiągnęło? Jak go umacniać i rozwijać? Niezbędne, więc na etapie monitoringu Strategii jest określenie rekomendacji na przyszłość.

Ponadto należy pamiętać, aby osiągnięciu celu towarzyszyła jego promocja. Gdy jej nie ma, społeczność nie wie, że cel został osiągnięty, a to wywołuje negatywne skutki, w tym zniechęcenie i frustrację.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Czerniejewo powinna być monitorowana i oceniana pod względem realizacji poszczególnych zadań.

Każde zadanie powinno być analizowane zarówno pod względem rzeczowym jak i jakościowym. Pod uwagę należy wziąć efekty realizacji poszczególnych zadań.

Konieczne należy przeprowadzić analizę, w jaki sposób realizacja poszczególnych zadań wpłynęła na osiągnięcie celów operacyjnych i strategicznych oraz jak to się ma w odniesieniu do wizji gminy Czerniejewo w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Monitorowanie Strategii powinno być prowadzone w sposób ciągły. Odpowiedzialny za ten proces powinien być Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Powinien on gromadzić i analizować wszystkie informacje, które mogłyby w jakikolwiek sposób wpłynąć na możliwie najbardziej skrupulatną ocenę realizacji zadań oraz osiągnięcia celów operacyjnych i strategicznych.

Oceną Strategii powinna się zajmować cyklicznie (po zakończeniu każdego roku budżetowego) Rada Miasta i Gminy Czerniejewo. Analizę powinno dokonać się w oparciu o poniższą tabelę.

Na podstawie dokonywanej oceny Strategia powinna być aktualizowana.

Aktualizacja Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Czerniejewo powinna być prowadzona raz do roku, na podstawie oceny realizacji strategii dokonanej przez Radę Miasta i Gminy Czerniejewo. Aktualizacja będzie dokonywana po zakończeniu każdego roku budżetowego, jeśli zajdzie taka potrzeba.

Nr	Zadania	Wskaźniki			
		Jednostka	Wartość początkowa	Wartość końcowa	Rezultat
1	Zajęcia wyrównujące szanse edukacyjne dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjów	<ul style="list-style-type: none">Liczba uczniów z problemami edukacyjnymiLiczba uczniów zagrożonych brakiem promocji do kolejnej klasy			
2	Edukacja i wychowanie zaczyna się od przedszkola	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolnąLiczba osób, która podjęła pracę w wyniku uzyskania opieki przedszkolnej dla dziecka			
3	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające zainteresowania	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci objętych zajęciami			

	uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	pozalekcyjnymi <ul style="list-style-type: none">• Liczba młodocianych korzystających z używek• Liczba dzieci zagrożona patologiami			
4	Wsparcie wychowania dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci biorących udział w przedsięwzięciach wspierających ich wychowanie• Liczba młodocianych korzystających z używek• Liczba dzieci prezentujących postawy agresywne i przemoc			
5	Zajęcia aktywizujące i zagospodarowujące wolny czas dzieci i młodzieży w gminie Czerniejewo	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci biorących udział w zajęciach sportowo – rekreacyjnych i kulturalnych w miejscu zamieszkania			
6	Profilaktyka prozdrowotna dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci biorąca udział w profilaktyce prozdrowotnej• Liczba dożywianych dzieci			
7	Profilaktyka prozdrowotna wśród osób dorosłych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób dorosłych biorąca udział w profilaktyce			

		prozdrowotnej			
		<ul style="list-style-type: none">• Liczba dożywianych osób			
8	Tworzenie instytucjonalnego wsparcia przeciwdziałania bezrobociu	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób objętych fachową opieką specjalistów• Liczba utworzonych Klubów Pracy• Liczba utworzonych MCDZ			
9	Praca socjalna, ukierunkowana na aktywizację osób bezrobotnych, w szczególności długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych pozostająca bez zatrudnienia• Liczba osób korzystających z pracy socjalnej w związku z „wychodzeniem” z bezrobocia			
10	Stwarzanie szans na wychodzenie z długotrwałego bezrobocia	<ul style="list-style-type: none">• Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych• Liczba członków spółdzielni socjalnych			
11	Wsparcie osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniami	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, które uzyskały wsparcie Zespołu			
12	Pomoc wychowawcza i opiekuńcza dla dzieci z rodzin zagrożonych uzależnieniami	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci objętych opieką			
13	Zmniejszenie dostępu dzieci	<ul style="list-style-type: none">• Liczba dzieci			

	i młodzieży do używek	korzystających z używek			
		<ul style="list-style-type: none">Liczba skontrolowanych punktów sprzedaży			
14	Uświadomienie lokalnej społeczności roli pracy socjalnej w rozwiązywaniu problemów społecznych	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób objęta działaniami informacyjnymiLiczba osób świadoma działań realizowanych w ramach pomocy społecznej			
15	System wczesnego informowania o przypadkach występowania problemów bytowych, problemów z uzależnieniami i przemocą w rodzinie	<ul style="list-style-type: none">Liczba zgłoszeń problemów społecznych za pośrednictwem platformy wczesnego powiadamianiaLiczba przypadków wczesnego wykrycia problemów społecznych			
16	Promowanie i inicjowanie pomocy sąsiad - sąsiadowi	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób udzielających pomocy sąsiedzkiej w związku z problemami społecznymiLiczba osób, która otrzymała pomoc sąsiedzką w związku z problemami społecznymi			
17	Doskonalenie kadr instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób przeszkolonych, która zwiększyła lub ugruntowała swoje kompetencje			

18	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinach	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób objętych działaniami informacyjnymiLiczba osób mająca świadomość problemu przemocy w rodzinie			
19	Przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none">Liczba dzieci posiadających wiedzę na temat przemocy rówieśniczejLiczba dzieci doświadczających przemocy rówieśniczej			
20	Tworzenie i pomoc dla instytucjonalnego wsparcia osób w wieku poprodukcyjnym, w zakresie sprawności fizycznej i intelektualnej	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób biorąca udział w działaniach aktywizujących			
21	Korzystanie z doświadczeń, inspiracji i energii osób starszych w łączności między pokoleniami	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób biorących udział w działaniach aktywizujących (osobno dzieci i osoby starsze)			
22	Stworzenie i wspieranie instytucjonalnej opieki i aktywizacji osób starszych w miejscu zamieszkania	<ul style="list-style-type: none">Liczba punktów dziennego pobytu dla osób starszychLiczba osób korzystających z punktów dziennego pobytu			

Przewodniczący
Rady Miasta i Gminy
Czarniejewo

mgr Tomasz Szymańek